অধ্যায় ১০ ঃ ৰামধেনু যুগৰ অসমীয়া সাহিত্য-২

অধ্যায় গাঁথনি

১০.১ উদ্দেশ্য
১০.২ পৰিচয়
১০.৩ ৰামধেনু যুগৰ সাহিত্যিকসকল
১০.৪ অধ্যায়টিৰ পৰা আমি কি শিকিলোঁ
১০.৫ অধিক জানিবলৈ
১০.৬ অগ্রগতিৰ খতিয়ান (কেৱল ৰূপৰেখা)
১০.৭ আৰ্হি প্ৰশ্ন

১০.১ উদ্দেশ্য

এই অধ্যায়টি অধ্যয়ন কৰি আপুনি—

- *ৰামধেনুৰ* সম্পাদকসকলৰ পৰিচয় লাভ কৰিব
- ৰামধেনু যুগৰ লেখকসকলৰ পৰিচয় লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হ'ব
- লেখকসকলৰ সাহিত্য কৃতি আৰু ৰচনাৰীতিৰ বৈশিষ্ট্য সম্পৰ্কে জানিব পাৰিব
- এক নতুন দৃষ্টিভঙ্গী আৰু আদৰ্শ আগত লৈ লেখকসকলে সমাজখন কি দৰে প্ৰত্যক্ষ কৰিছিল সেই সম্পৰ্কে জানিবলৈ পাব
- সমাজত চলি থকা অন্যায়, অবিচাৰ, শোষণৰ প্ৰতি লেখকসকল কিদৰে সচেতন হৈছিল সেই বিষয়ে আলোচনা কৰিব পাৰিব
- লেখকসকলৰ বিচিত্ৰ উদ্ভাৱন শক্তি, গভীৰ বিশ্লেষণ ক্ষমতা, যুগ সচেতনতা, সামাজিক দায়িত্ববোধ সম্পৰ্কে ব্যাখ্যা আগবঢ়াব পাৰিব
- ৰামধেনু যুগৰ লেখকসকলৰ সাহিত্য কৰ্মৰ বিভিন্ন বৈশিষ্ট্য আৰু তেওঁলোকৰ ৰচনাত পাশ্চাত্য ভাবধাৰা কিদৰে প্ৰতিফলিত হৈছে সেই সম্পৰ্কে জানিবলৈ পাব।

১০.২ পৰিচয়

এইটো স্নাতকোত্তৰ অসমীয়া দ্বিতীয় ষাণ্মাসিকৰ অন্তৰ্গত প্ৰথম পাঠ্যবিষয়ৰ দশম অধ্যায়। এই অধ্যায়ত ৰামধেনু যুগৰ লেখকসকলৰ বিষয়ে চমুকৈ আলোচনা কৰা হ'ব। দেখা যায়, ৰামধেনু যুগৰ কেবাগৰাকী লেখকে *আৰাহন, জয়ন্তী* আদি আলোচনীৰ পৰাই লিখিবলৈ আৰম্ভ কৰিছিল। তেওঁলোকৰ অধিক সংখ্যকেই প্ৰতিষ্ঠিত হৈছিল তেতিয়াই। ৰামধেনু যুগতো তেওঁলোকে নিজৰ স্থিতি সবল কৰি ৰাখিব পাৰিছিল। বৰং ক'ব পাৰি এই লেখকসকলৰ অনেক উৎকৃষ্ট সৃষ্টি *ৰামধেনুৰ* পাততে সন্নিবিষ্ট হৈ থাকিল। ৰামধেনুৰ পৰৱৰ্তী কালৰ সাহিত্য সৃষ্টিত বিশেষ অনুপ্ৰেৰণা আৰু আৰ্হি যোগাইছিল। ৰামধেনু যুগৰ সাহিত্যিকসকল সাহিত্যৰ নিৰ্দিষ্ট কোনো এটা শ্ৰেণীত সীমাবদ্ধ

নহয়।অধিক সংখ্যকেই একাধাৰে কবি, গল্পকাৰ, প্ৰবন্ধ লেখক, সমালোচক। গতিকে এই অধ্যায়ৰ আলোচনাত সেইসকল সাহিত্যিকক সামগ্ৰিকভাৱে আলোচনা কৰা হ'ব। তেওঁলোকৰ বিশেষ লেখাৰহে ইয়াত উল্লেখ কৰা হ'ব আৰু তেওঁলোকৰ ৰচনাৰ আদৰ্শ আৰু ৰীতিক বিশ্লেষণ কৰি চোৱা হ'ব। লেখকসকলৰ সাহিত্য কৰ্মৰ এটি পৰিচয় এই অধ্যায়টিত চমুকৈ দাঙি ধৰা হ'ব। তেওঁলোকে সাহিত্যৰ ভঁৰাললৈ আগবঢ়োৱা গ্ৰন্থসমূহৰ উল্লেখ থাকিব।

১০.৩ ৰামধেনু যুগৰ সাহিত্যিকসকল

- **হেম বৰুৱা ঃ** ৰামধেনু যুগৰ সাহিত্যিকসকলৰ মাজৰ পৰা পোনচাটেই মনলৈ অহা নামটি হ'ল হেম বৰুৱা। হেম বৰুৱা একাধাৰে কবি, সমালোচক, কথা-সাহিত্যিক, অনুবাদক আৰু সাংবাদিক। অসমীয়া সাহিত্যৰ আধুনিকতাৰ অগ্ৰদূত কবি হেম বৰুৱা আছিল এক ব্যতিক্ৰমী ব্যক্তিত্বৰ অধিকাৰী। মহাত্মা গান্ধীৰ অসহযোগ আন্দোলনত জড়িত হৈ পৰি তেওঁ এবছৰ কাৰাবাস খাটিবলগীয়া হৈছিল। কাৰাবাসত থকা বাবে তেওঁ যোৰহাটৰ জগন্নাথ বৰুৱা মহাবিদ্যালয়ৰ চাকৰিটো হেৰুৱাই নিবনুৱা হৈ পৰিছিল। নিবনুৱা হৈ থকা কালতে তেওঁৰ সাহিত্য প্ৰতিভা উন্মুক্ত হৈ পৰিল। হেম বৰুৱাই একে সময়তে দুখন পৃথিৱীৰ লগত যোগসূত্ৰ ৰক্ষা কৰি চলিছিল। এখন ৰাজনীতিৰ পৃথিৱী, আনখন সাহিত্যৰ পৃথিৱী।

  হেম বৰুৱাৰ সাহিত্য-কৰ্মৰ সুঁতি বিভিন্ন। তেওঁৰ *আধুনিক সাহিত্য* নামৰ পুথিখনক আধুনিক অসমীয়া সাহিত্যৰ ইস্তাহাৰ বুলিব পাৰি। কবিতা, ভ্ৰমণ সাহিত্য, ইংৰাজী সাহিত্য, বিবাহ বিষয়ক গ্ৰন্থ, সমালোচনামূলক গ্ৰন্থৰ ৰচক এইগৰাকী ব্যক্তিৰ প্ৰতিভাৰ স্ফুৰণ ঘটিছে কবিতাৰ মাজেদি। আধুনিক কবি সমাজৰ তেওঁ এগৰাকী পুৰোধা ব্যক্তি। গদ্য-ছন্দক মৰ্যাদাপূৰ্ণ স্থান দিছিল হেম বৰুৱাই। *আৰাহন* কাকতত প্ৰকাশিত তেওঁৰ 'বান্দৰ' নামৰ কবিতাটোতে তেওঁ ডি. এইছ. লৰেঞ্চৰ গদ্য-ছন্দৰ আৰ্হিত কবিতা লিখিছিল। তেওঁৰ কবিতাৰ সংখ্যা বেছি নহয়। কিন্তু কবিতাবোৰ ঐতিহাসিক আৰু কলাত্মক দিশত বিশেষভাৱে সমৃদ্ধ। *ৰামধেনুত* প্ৰকাশিত তেওঁৰ 'যাত্ৰাৰ শেষ নাই'; 'বালিচন্দা', 'জাৰৰ দিনৰ সপোন', 'বিহুৰ দিনৰ গান', 'ছাইমুম' আদি কবিতাত গণজীৱনৰ লগত সম্পৰ্কিত কবিগৰাকীৰ অন্তৰৰ মৰ্মবাণী শুনিবলৈ পোৱা যায়। তেওঁৰ কবিতাবোৰৰ মাজেদি এক সুতীব্ৰ আশাবাদ প্ৰকাশিত হৈছে। কবিতাবোৰৰ মাজেৰে প্ৰকাশ হৈছে পুঁজিবাদৰ পৰা সমাজবাদলৈ উত্তৰণৰ এক প্ৰক্ৰিয়া। কবিতাবোৰৰ মাজেৰে বঞ্চিত, শোষিত, লাঞ্ছিতসকলৰ বাবে আশাৰ বতৰা কঢ়িয়াই আনে। এনেকৈয়ে কবিতাৰ মাজেৰে এক পৰিৱৰ্তনৰ ধাৰা বোৱাই আনি হেম বৰুৱাই আধুনিকতাৰ বাৰ্তা বহন কৰিব পাৰিছিল।

  কুৰি শতিকাৰ নিৰাশাৰ মুখামুখি হোৱা কবিসকলৰ মাজত হেম বৰুৱাও এজন। জনজীৱনৰ সৈতে আত্মিক সম্পৰ্ক আছিল বাবে তেওঁৰ কবিতাত ৰিক্ত হৃদয়ৰ স্পন্দন শুনিবলৈ পোৱা যায়। কিন্তু পাছলৈ হেম বৰুৱা কিছু পৰিমাণে সমাজবিচ্ছিন্ন হৈ পৰাত তেওঁৰ সৃষ্টিৰ বিকাশো ব্যাহত হৈ পৰিছিল।

অসুস্থ ৰাজনৈতিক বাতাৱৰণ, সামাজিক সমস্যা আদিৰ প্ৰতি অতি সচেতন ব্যক্তি আছিল হেম বৰুৱা। মাতৃভাষাৰ প্ৰতিও আছিল গভীৰ শ্ৰদ্ধা। ভাষা সৰল আৰু পোনপটীয়া হোৱাটো তেওঁ বিচাৰিছিল। *ৰামধেনুত* প্ৰকাশিত তেওঁৰ প্ৰবন্ধ কেইটিমান হ'ল— 'অসমীয়া কাব্য-সাহিত্য; ৰোমাণ্টিক কাল', 'বৰ্তমান সমাজ আৰু সাহিত্য', 'মানৱ সমাজ আৰু যৌন জীৱন', 'জৰ্জ বাৰ্ণাৰ্ড শ্ব' আদি। প্ৰবন্ধবোৰত তেওঁ ঘৰুৱা শব্দ ব্যৱহাৰত গুৰুত্ব দিছিল। ইংৰাজী সাহিত্যৰ প্ৰতি থকা তেওঁৰ শ্ৰদ্ধাৰ কথা জনা যায় 'জৰ্জ বাৰ্ণাৰ্ড শ্ব' নামৰ প্ৰবন্ধটিৰ যোগেদি। যৌনজীৱনক সমাজ বুৰঞ্জীৰ দৃষ্টিকোণৰ পৰা বিচাৰ কৰি লিখা তেওঁৰ প্ৰবন্ধসমূহো অতি মূল্যৱান। 'মানৱ সমাজ আৰু যৌনজীৱন' নামৰ প্ৰবন্ধটিত ইয়াৰ সাৰ্থকতা দেখা যায়।

প্ৰতীকবাদ সম্পৰ্কেও তেওঁ *ৰামধেনুৰ* পাতত এটা দীঘল প্ৰবন্ধ লিখিছিল।

জানি থোৱা ভাল

জনপ্ৰিয় স্বভাৱৰ গুণতে হেম বৰুৱাই ১৯৫৭ চনত প্ৰথমবাৰৰ বাবে লোকসভাৰ সদস্য নিৰ্বাচিত হয়। কৰ্তব্যনিষ্ঠা আৰু দক্ষতাৰ বলত ১৯৬২ চনত দ্বিতীয়বাৰ আৰু ১৯৬৭ চনত তৃতীয়বাৰৰ বাবে তেওঁ একেটা পদলৈকে নিৰ্বাচিত হয়।

প্ৰকাশৰ কাল অনুযায়ী তেওঁৰ সাহিত্যৰাজি এনেদৰে সজাব পাৰি। *৫জন নেতা* (১৯৪৭), *'৪২ৰ গণ-বিপ্লৱত অসম* (১৯৪৭), *আধুনিক সাহিত্য* (১৯৫০), *সাগৰ দেখিছা* (১৯৫৪), *সানমিহলি* (১৯৫৭), *ৰঙা কৱৰীৰ ফুল* (১৯৫৯), *বালিচন্দা* (১৯৫৯), *কিউপিড আৰু ছাইকী* (১৯৫৯), *কন্নকী* (১৯৬০), *এই গাঁও এই গীত* (১৯৬১), *সাহিত্য আৰু সাহিত্য* (১৯৬২), *আঁচুফুল* (১৯৬৪), *মন-ময়ূৰী* (১৯৬৫), *ইজৰাইল* (১৯৬৫), *মেকং নৈ দেখিলোঁ* (১৯৬৭), *ডাক-পখিলী* (১৯৬৮), *ব'হাগতে পাতি যাওঁ বিয়া* (১৯৬৯), *পছোৱাৰ ৰেঙনি* (১৯৬৯), *স্মৃতিৰ পাপৰি* (১৯৭০), *সত্য আৰু অহিংসা ঃ গান্ধীজী* (১৯৭১), *ছিন্নমূল* (১৯৭৩), *তলসৰা* (১৯৭৬), *সাহিত্য আৰু সমস্যা* (১৯৭৮)। অসমীয়া ভাষাৰ দৰে তেওঁ ইংৰাজীতো অনেক পুথি ৰচনা কৰিছিল। সেইবোৰ হ'ল, *The August Revolution in Assam*, *The Red River and Blue Hills*, *Fairs & Festivals of Assam*, *Modern Assamese Poetry*, *Idle Hours*, *Assamese Literature*, *Folk Songs of India*, *Lakshminath Bezbarua* আদি।

তেওঁৰ *Assamese Literature* নামৰ পুথিখন তেওঁ *অসমীয়া সাহিত্য* নামেৰে অসমীয়ালৈ অনুবাদ কৰিছিল। সত্যেন বৰকটকীৰ *Tribes of Assam* নামৰ পুথিখনো *অসমৰ জনজাতি* নামেৰে তেওঁ অনুবাদ কৰিছিল। তদুপৰি *চৰ্দাৰ বল্লভ ভাই পেটেল*

আৰু ভাৰত ঃ বর্তমান আৰু ভৱিষ্যৎ আদি তেওঁৰ অনূদিত পুথি। তেওঁ অসমীয়া পত্র-সাহিত্যৰো বাটকটীয়া। *ডাক-পখিলী* তাৰ উৎকৃষ্ট উদাহৰণ। মুঠতে হেম বৰুৱা অকল ৰামধেনু যুগৰেই নহয়, অসমীয়া সাহিত্যৰো এগৰাকী নমস্য ব্যক্তি।

- **বীৰেন্দ্র কুমাৰ ভট্টাচার্য্য ঃ** *ৰামধেনু* আলোচনীখন দীর্ঘদিন ধৰি সম্পাদনা কৰি অসমীয়া সাহিত্য জগতক বিকশিত কৰা ব্যক্তিগৰাকীয়েই আছিল বীৰেন্দ্র কুমাৰ ভট্টাচার্য্য। আধুনিক অসমীয়া কবিতাৰ বিকাশত *ৰামধেনুৰ* বৰঙণি অনস্বীকার্য। তেনেদৰে বীৰেন্দ্র কুমাৰ ভট্টাচার্য্যৰ বৰঙণিও অনস্বীকার্য।

১৯৫২ চনৰ পৰা ১৯৬৩ চনলৈকে *ৰামধেনু* আলোচনীখন বীৰেন্দ্র কুমাৰ ভট্টাচার্য্যৰ সম্পাদনাত ন-ৰূপেৰে জিলিকি উঠিছিল। প্রায় এঘাৰ বছৰৰো অধিক কালজোৰা এই সময়ছোৱাত *ৰামধেনু* অসমৰ এখন আগশাৰীৰ বার্তাবাহক আলোচনী হিচাপে পৰিগণিত হৈছিল। এইগৰাকী ব্যক্তি আছিল একাধাৰে ঔপন্যাসিক, গদ্য লেখক, কবি, নাট্যকাৰ, সমালোচক আৰু সম্পাদক। তেওঁ প্রণয়ন কৰা গ্রন্থৰ তালিকাই তেওঁৰ সাহিত্য-প্রতিভাৰ চানেকি দাঙি ধৰে। তেওঁৰ একমাত্র কাব্যপুথি হ'ল *সান্ধ্যস্বৰ* (১৯৯০)।

জানি থোৱা ভাল

১৯৬১ চনত *ইয়াৰুইঙ্গম* উপন্যাসৰ বাবে বীৰেন্দ্র কুমাৰ ভট্টাচার্য্যই সাহিত্য অকাদেমি বঁটা লাভ কৰে আৰু ১৯৭৯ চনত *মৃত্যুঞ্জয়* উপন্যাসৰ বাবে বীৰেন্দ্র কুমাৰ ভট্টাচার্য্যলৈ ভাৰতীয় সাহিত্যৰ সর্বোচ্চ সন্মান জ্ঞানপীঠ বঁটা আগবঢ়োৱা হয়।

কবিতা ৰচনাৰে বীৰেন্দ্র কুমাৰ ভট্টাচার্য্যই সাহিত্যিক জীৱনৰ পাতনি মেলিছিল। তেওঁ আধুনিক অসমীয়া কবিতাৰ অন্যতম সৃষ্টিকর্তা। যোৰহাট চৰকাৰী হাইস্কুলত পঢ়ি থাকোঁতেই বীৰেন্দ্র কুমাৰ ভট্টাচার্য্যৰ কবিসত্তা প্রকাশ পাইছিল। *ৰামধেনুৰ* পাতত তেওঁৰ কবি প্রতিভা বিকশিত হৈছিল। 'নামহীন', 'অর্ঘ্য', 'শ্বিলঙত ৰাতিপুৱা', 'আফ্রিকা' আদি কবিতা অসমীয়া কাব্যমোদী পাঠকে কেতিয়াও পাহৰিব নোৱাৰে। অসমৰ ৰাজধানীৰ বাস্তৱ ৰূপ কবিৰ কল্পনাত ভাহি অহাৰ দৰে সুদূৰ আফ্রিকাৰ পৰিস্থিতিয়েও মানৱতাবাদী বীৰেন্দ্র কুমাৰ ভট্টাচার্য্যক বিব্রত কৰি তুলিছিল।তেওঁৰ কবিতাত এক উচ্চ আদর্শবাদ, জনতাৰ প্রতি শ্রদ্ধা আৰু সাম্যবাদী সমাজ গঢ়াৰ সপোন প্রতিফলিত হৈছে। 'বিষ্ণু ৰাভা এতিয়া কিমান ৰাতি', 'শঙ্কৰদেৱ', 'নাগিনীৰ চিঠি' আদি কবিতাত তেওঁৰ মানৱতাবাদ ন্যায় আৰু সমতাৰ প্রতি থকা আদর্শ আৰু বিশ্বাস ধ্বনিত হৈছে। ছন্দৰ সাৱলীল গতি, দৃষ্টিভঙ্গীৰ স্বচ্ছতা তেওঁৰ কবিতাৰ আন কেতবোৰ উল্লেখনীয় বৈশিষ্ট্য।

কবিতাৰ দৰে তেওঁৰ গল্পৰো আদর্শ হ'ল সমাজতান্ত্রিক বাস্তৱবাদ। সামাজিক আৰু ৰাজনৈতিক সচেতনতা, মানৱতাবাদ বাস্তৱমুখী প্রকাশভঙ্গীৰে তেওঁ 'কলং আজিও

বয়', 'ঈদৰ জোন', 'মিঞা মনচুৰ', 'ৱার্ড নং দুই', 'মাকনৰ গোসাঁই', 'এজনী জাপানী ছোৱালী' আদি গল্পৰ মাজেৰে এই ভাববোৰ প্রকাশিত হৈছে। অসমীয়া চুটিগল্পত বীৰেন্দ্র কুমাৰ ভট্টাচার্য্যৰ গল্পতো মনোবৈজ্ঞানিক সত্যৰ ৰূপায়ণ ঘটা দেখিবলৈ পোৱা যায়।

গল্প, কবিতাৰ দৰে তেওঁৰ উপন্যাসসমূহতো জাতীয় জীৱনত গভীৰভাৱে জোৱাৰ তোলা ঘটনাসমূহৰ চিত্র ৰূপায়ণ কৰা দেখা যায়। ভ্রমণ কাহিনী, সংবাদ জগততো বীৰেন্দ্র কুমাৰ ভট্টাচার্য্যৰ অৱদান অপৰিসীম। নিজৰ সৃষ্টিকর্মৰ জৰিয়তে বিশ্বৰ শ্রেষ্ঠ সাহিত্যৰ সৈতে অসমীয়া পাঠকক তেওঁ চিনাকি কৰাই দিবলৈ চেষ্টা কৰিছিল।

তেওঁৰ উল্লেখযোগ্য উপন্যাস হ'ল— *বল্লৰী, চিনাকি সুঁতি, চতুৰঙ্গ, ডাইনী, বাবৰ আৰু ফুল, কালৰ হুমুনিয়াহ, মুনিচুনিৰ পোহৰ, নষ্টচন্দ্র, আই, শতঘ্নী, শৰত কোঁৱৰ, ফুল কোঁৱৰৰ পখী ঘোঁৰা, ৰাজপথে বিঙিয়ায়, পোহৰ, প্রতিপদ, মৃত্যুঞ্জয়, ইয়াৰুইঙ্গম* আদি।

তেওঁৰ গল্পপুথিসমূহ হ'ল— *কলং আজিও বয়, সাতসৰী, খিৰিকী কাষৰ আসন* ইত্যাদি। বীৰেন্দ্র কুমাৰ ভট্টাচার্য্য আছিল কেবাখনো অসমীয়া নাটকৰ ৰচক। *অহল্যা, উৰ্ৱশি, জোনাকী, ভাৰতী, সোণৰ ভোগজৰা* আদি কেইবাখনো অনাতাঁৰ নাটক তেওঁ ৰচনা কৰিছিল। তদুপৰি জীৱনী সাহিত্য, ভ্রমণ সাহিত্য, সংবাদ-সাহিত্য, সাহিত্য-সংস্কৃতি সম্পর্কীয় গ্রন্থৰো লেখক আছিল বীৰেন্দ্র কুমাৰ ভট্টাচার্য্য। ইয়াৰ উপৰি তেওঁ আছিল এজন সার্থক অনুবাদক। *দেৱ দুন্দুভি বাজে কাৰ বাবে, ভাৰতৰ ইতিহাস* আদি তেওঁৰ উল্লেখযোগ্য অনূদিত গ্রন্থ।

- **মহেশ্বৰ নেওগ ঃ** অসমীয়া ভাষা-সাহিত্য-সংস্কৃতি, বৈষ্ণৱ দর্শন আৰু চিন্তা, গৱেষণামূলক গ্রন্থ-ৰচনা, প্রকাশ, সম্পাদনা, সংগঠন, বিভিন্ন বিষয়ৰ কাম-কাজ, অসম সাহিত্য সভাৰ কর্মৰাজি আদি বিভিন্ন কামত নিয়োজিত ব্যক্তি গৰাকীয়েই আছিল মহেশ্বৰ নেওগ। ভাষা-সাহিত্য, লিপি, ধর্ম, বুৰঞ্জী, চিত্রকলা, নৃত্য-গীত, প্রত্নতত্ত্ব, নৃতত্ত্ব আদি সমাজ-সংস্কৃতিৰ প্রায় সকলো দিশতে আছিল তেওঁৰ অনবদ্য বৰঙণি। তেওঁ আছিল *ৰামধেনু* আলোচনীৰ প্রথম পর্যায়ৰ সম্পাদক। পাঠকৰ অনিসন্ধিৎসু জগাই তুলিব পৰা লেখক মহেশ্বৰ নেওগৰ সাহিত্য কর্ম বহুধা বিভক্ত। ভাষা-সাহিত্য বিষয়ত নেওগৰ আছিল সুদৃঢ় দখল। নেওগৰ বিভিন্ন বিষয়ৰ কিছু সংখ্যক গ্রন্থ হ'ল— *নিজৰা লগৰী, শ্রীশ্রীশঙ্কৰদেৱ, ডাৰৰৰ সিপাৰে ধুনীয়া দেশ, পুৰণি অসমীয়া সমাজ আৰু সংস্কৃতি, অসমীয়া গীতিসাহিত্য, স্বৰৰেখাত ৰৰগীত, অসমীয়া প্রেমা গাথা, অসমীয়া সাহিত্যৰ ৰূপৰেখা, আধুনিক অসমীয়া সাহিত্য প্রাচ্য শাসনাৱলী, সত্রীয়া নৃত্য, সত্রীয়া নৃত্য আৰু সত্রীয়া নৃত্যৰ তাল, গুৰু-চৰিত ইতিকথা, লক্ষ্মীনাথ, পাঠ-সমীক্ষা, নিকা অসমীয়া ভাষা, জীৱনৰ দীঘ আৰু বাণি* আদি। নেওগ এজন কবিও আছিল। নেওগৰ হাততেই অসমীয়া কবিতাত মুক্তক ছন্দৰ প্রথম ব্যৱহাৰ হৈছিল। তেওঁৰ কবিতা পুথিকেইখন হ'ল— *ৰক্ত-কমল, মুছাফিৰখানা, সঞ্চাৰিণী, দীপশিখা, লাজৰন্তী* আৰু একমাত্র ইংৰাজী কাব্যপুথি *Under One Sky*. নেওগে

অনাতাঁৰ নাটকো লিখিছিল। *প্ৰণামি গান্ধীজী* আৰু *জয়গুৰু শঙ্কৰৰ* নেওগ ৰচিত অনাতাঁৰ নাটক। নেওগ ৰচিত ইংৰাজী গ্ৰন্থকেইখনমান হ'ল— *Sankaradeva and his Predecessors*, *The Art of Painting in Assam*, *Sankaradeva and His Times*, *The Vaisnava Faith and Movement in Assam*, *The Religions of North East* ইত্যাদি।

শঙ্কৰী সাহিত্যৰ অন্যতম পণ্ডিত নেওগে অনেক পুথিও সম্পাদনা কৰিছিল। সেইবোৰ হ'ল— শঙ্কৰৰদেৱৰ *ভক্তি-প্ৰদীপ*, পীতাম্বৰ কবিৰ *ঊষা-পৰিণয়*, হৰিবৰ বিপ্ৰৰ *লৱ-কুশৰ যুদ্ধ*, শুভঙ্কৰৰ *শ্ৰীহস্তমুক্তাৱলী* আদি।

যুদ্ধোত্তৰ আৰু ৰামধেনু যুগত অসমীয়া কবিতাক সমৃদ্ধিশালী কৰি তোলা কবিসকলৰ ভিতৰত মহেশ্বৰ নেওগো অন্যতম। তেওঁৰ কবিতাৰ ভাষা নিমজ আৰু সংবেদনশীল। তেওঁৰ প্ৰথম স্তৰৰ কবিতাসমূহ ৰোমাণ্টিক শ্ৰেণীৰ হ'লেও পাছলৈ তেওঁ আধুনিক কবিতা ৰচনাত মনোনিবেশ কৰিছিল।

বাতৰিকাকত, সাময়িকী প্ৰভৃতি সম্পাদনাৰ ক্ষেত্ৰতো নেওগে যোগ্যতাৰ নিদৰ্শন দাঙি ধৰিছিল। আধুনিক যুগৰ এগৰাকী মননশীল গদ্যকাৰ ৰূপে মহেশ্বৰ নেওগৰ সাহিত্যত চিন্তাশীল ভাবোদ্দীপক অধ্যয়নমুখী জ্ঞান অন্বেষণৰ এক স্পষ্ট প্ৰকাশ দেখা যায়। তেওঁৰ সাহিত্য-সৃষ্টিৰ মাজেৰে সমকালীন সমাজখনক নেওগে বহুতো ন-ন কথাৰ সম্ভেদ দিবলৈ চেষ্টা কৰিছিল। সাহিত্য ৰচনাৰ দীৰ্ঘকালজোৰা সময়ছোৱাত মহেশ্বৰ নেওগে বিশেষভাৱে প্ৰাচ্য-পাশ্চাত্য জগতৰ সাহিত্য-সমালোচনাৰ পথাৰখনতে বিচৰণ কৰিছিল। মনৰ ভাব-চিন্তাক স্পষ্ট ৰূপ প্ৰদান কৰি বৰ্ণনীয় বিষয়ক তেওঁ বাস্তৱসন্মত কৰি তুলিবলৈ যথেষ্ট চেষ্টা কৰিছিল। কাব্যিক সংবেদনশীলতা, নিমজ ভাষাশৈলী, জীৱনৰ প্ৰতি মোহ নেওগৰ কবিতাৰ বিশেষত্ব। ৰবাৰ্ট ব্ৰাউনিঙৰ কবিতাৰ ৰচনাশৈলী নেওগৰ কোনো কোনো কবিতাত দেখিবলৈ পোৱা যায়। তেওঁৰ ৰচনাৰ বিশেষত্ব হ'ল সংক্ষিপ্ততা আৰু শিষ্টতা। অলাগতিয়াল শব্দ নেওগৰ ৰচনাত পাবলৈ নাই। অৱশ্যে অলঙ্কৃত আৰু তৎসম শব্দৰ প্ৰয়োগ মহেশ্বৰ নেওগৰ ৰচনাত কিছু বেছি।

ৰামধেনু সম্পাদনাৰ ক্ষেত্ৰত মহেশ্বৰ নেওগে অসমীয়া সাহিত্যৰ পৰিৱৰ্তনৰ সূচনা কৰি থৈ গৈছে। তেওঁৰ সম্পাদিত *ৰামধেনু* আলোচনী *বাঁহী* আৰু *আৱাহন* কালৰ সাহিত্যৰ লগতে আধুনিক যুগৰ সাহিত্যৰ সমান পয়োভৰ দেখিবলৈ পোৱা গৈছিল। একেটা সংখ্যাতে পুৰণি আৰ্হিৰ সাহিত্যৰ লগে লগে আধুনিক গঢ়ৰ সাহিত্যৰো প্ৰকাশ ঘটিছিল। প্ৰবন্ধৰ ক্ষেত্ৰতো ধৰ্ম, কলা, সাহিত্য, বুৰঞ্জী বিষয়ক গুৰু-গম্ভীৰ প্ৰবন্ধক তেওঁ প্ৰাধান্য দিয়া দেখা যায়। তাৰ লগতে অৱশ্যে আধুনিক যুগৰ আধুনিক ভাব-চিন্তাৰ প্ৰবন্ধকো তেওঁ *ৰামধেনুত* প্ৰকাশ কৰিছিল। এইদৰে পুৰণি আৰু নতুনৰ সমাহাৰত মহেশ্বৰ নেওগ সম্পাদিত *ৰামধেনু* আলোচনীখন অনন্য সুন্দৰ হৈ উঠিছিল।

- **চৈয়দ আব্দুল মালিক ঃ** আৱাহন যুগতে গল্পকাৰ বা লেখক হিচাপে প্ৰতিষ্ঠা লাভ কৰা চৈয়দ আব্দুল মালিক ৰামধেনু যুগৰো লেখক। ৰামধেনুৰ পৰৱৰ্তী সময়লৈ নিজ সৃষ্টি অব্যাহত ৰখা আব্দুল মালিক জীৱনৰ অন্তিম সময়লৈ নিজৰ কাপ এৰা নাছিল। অসমীয়া সাহিত্যৰ সবাতোকৈ অধিক সংখ্যক গল্পৰ লেখক আছিল আব্দুল মালিক। তেওঁৰ গল্পবোৰ আছিল ঐশ্বৰ্যময়। বিষয়বস্তু, চৰিত্ৰ, আঙ্গিক, কাব্যিক ভাষা শৈলীৰে মালিকৰ গল্পবোৰ সমৃদ্ধ। তেওঁৰ গল্পই সমাজৰ বিভিন্ন স্তৰৰ নৰ-নাৰী, গাঁও-নগৰ, চহৰ আৰু জীৱনৰ বিভিন্ন অভিজ্ঞতাক সামৰি লৈছে। মালিকৰ গল্পৰ বিষয়বস্তু মূলতঃ প্ৰেম। কিন্তু দৰিদ্ৰতাৰ ছবিও তেওঁৰ গল্পৰ অন্যতম বৈশিষ্ট্য। গল্প লেখক হিচাপে তেওঁ বহুবঙ্কী লেখক। কিন্তু ৰামধেনুত প্ৰকাশিত গল্পবোৰত তেওঁ যথেষ্ট সংযমৰ পৰিচয় দিছে। ৰোমাণ্টিক প্ৰেম, ৰাজনীতি, সমাজজীৱন অৰ্থনৈতিক জীৱনৰ ছবিৰে তেওঁৰ কেবাটাও গল্প ৰামধেনু আলোচনীত প্ৰকাশিত হৈছে। লাইফটো আই মীন, বীভৎস বেদনা, ৰঙা তেজ, ক'লা চিয়াঁহী আৰু কেইটামান পৰুৱা, সোণৰ আঙঠি, পান্থশালা আদিত এই লক্ষণবোৰ স্পষ্ট ৰূপত ধৰা দিছে। তেওঁৰ কিছু সংখ্যক উল্লেখযোগ্য গল্প সঙ্কলন হ'ল— *পৰশমণি, ৰঙাগৰা, মৰহা পাপৰি, এজনী নতুন ছোৱালী, শিখৰে শিখৰে, মৰম মৰম লাগে, হাঁহি আৰু চকুলো, বীভৎস বেদনা* আদি। গল্পকাৰৰ দৰে ঔপন্যাসিক হিচাপেও মালিক অনন্য। তেওঁৰ কেইখনমান উল্লেখযোগ্য উপন্যাস হ'ল— *অঘৰী আত্মাৰ কাহিনী, অমৰ মায়া, আধাৰশিলা, ওমলা ঘৰৰ ধূলি, জীয়া জুৰিৰ ঘাট, বনজুই, বিহ মেটেকাৰ ফুল, প্ৰাচীৰ আৰু প্ৰান্তৰ, ৰজনীগন্ধাৰ চকুলো* আদি।

তেওঁৰ ৰচনাৰীতি অপূৰ্ব। কাব্যিক ভাষা-শৈলী, বিষয়বস্তুৰ অভিনৱত্ব, চৰিত্ৰৰ বিভিন্নতা, আঙ্গিকৰ নতুনত্বই তেওঁৰ গল্প-উপন্যাসক অসমীয়া সাহিত্যত অমৰ কৰি ৰাখিছে।

জানি থোৱা ভাল

অঘৰী আত্মাৰ কাহিনী উপন্যাসখনৰ বাবে চৈয়দ আব্দুল মালিকে ১৯৭২ চনত সাহিত্য অকাদেমি বঁটা লাভ কৰিছিল। তেওঁ অসম সাহিত্য সভাৰ ১৯৭৭ চনত অভয়াপুৰী অধিৱেশনৰ সভাপতি আছিল। তেওঁ 'পদ্মশ্ৰী' আৰু 'পদ্মবিভূষণ' উপাধিৰেও সন্মানিত।

অগ্ৰগতি নিৰীক্ষণ

প্ৰশ্ন নং ১ঃ চৈয়দ আব্দুল মালিকৰ ৰচনাৰীতিৰ বৈশিষ্ট্য সম্পৰ্কে আলোচনা কৰক। তেওঁৰ ৰচনাত সমাজৰ কোনবোৰ মানুহৰ চৰিত্ৰ দেখিবলৈ পোৱা যায়। (১৫০টা শব্দৰ ভিতৰত)

- **নলিনীধৰ ভট্টাচার্য্য ঃ** *বাঁহী* কাকতত আত্মপ্রকাশ কৰি *জয়ন্তী*, *পছোৱা* আৰু *ৰামধেনু* যুগৰ উপৰি সাম্প্রতিক কাললৈকে নিৰন্তৰ কাব্য সাধনা কৰি যোৱা ব্যক্তিগৰাকীয়েই হ'ল কবি নলিনীধৰ ভট্টাচার্য্য। তেওঁৰ প্রকাশিত কাব্য সঙ্কলনকেইখন হ'ল— *এই কুঁৱলীতে*, *চেৰাশালিৰ মালিতা*, *আহত সপোন*, *ননী আছনে ঘৰত* আৰু *দিনবোৰ সলনি নহ'ল* (স্ব নির্বাচিত)।

নলিনীধৰ ভট্টাচার্য্যৰ কবিতাত মানৱতাবাদৰ সুৰ স্পষ্ট। শ্রেণী চেতনা আৰু প্রগতিশীল চিন্তা তেওঁৰ কাব্যৰ বৈশিষ্ট্য। পুঁজিবাদী সমাজ ব্যৱস্থাৰ প্রতি আছিল তেওঁৰ সুতীব্র ক্ষোভ আৰু কবিতাৰ মাজেৰেই তেওঁ এই ব্যৱস্থাৰ প্রতি প্রতিবাদ সাব্যস্ত কৰিছিল। স্বাধীনতাৰ পৰৱর্তী কালত নিৰাশাৰ মুখামুখি নোহোৱা ব্যক্তি খুব কমেইহে আছে। তাৰ মাজতো কবি নলিনীধৰ ভট্টাচার্য্যই কবিতাৰ মাজেৰেই বোৱাই আনিছিল আশাবাদৰ বতৰা।

তেওঁৰ কবিতাত ফুটি উঠিছিল অসমীয়া মানুহৰ ছবি। শ্রেণী সংগ্রামৰ ছবি আঁকিও তেওঁ আশাবাদক কেতিয়াও মৰহি যাবলৈ দিয়া নাছিল। 'চেনিমৰা বাগিছাৰ চিঠি' আৰু 'দিনবোৰ সলনি নহ'ল' কবিতা দুটিত এই ভাবধাৰা সুন্দৰকৈ ফুটি উঠিছে। তেওঁৰ কোনো কবিতাত প্রকাশ পাইছে শ্রমজীৱী মানুহৰ সাংসাৰিক কাৰুণ্যভৰা ছবি। গভীৰ মানৱীয় আবেদন ভৰা কোনো কোনো কবিতাত প্রকাশ পাইছে কবিৰ প্রেমৰ আকুলতা আৰু এই আকুলতাৰ মাজেৰেই জিলিকি উঠিছে আশাৰ বতৰা। তেওঁৰ মতে স্বাধীনতা লাভৰ ইমান বছৰৰ পিছতো মানুহৰ মনৰ পৰিৱর্তন হোৱা নাই। ক্ষোভ-বেজাৰত ভাৰাক্রান্ত কবিগৰাকী তথাপিও আশাবাদী। জীৱনৰ উত্থান-পতন, পৰাধীনতা আৰু স্বাধীনতাৰ সোৱাদ পোৱা কবিগৰাকীয়ে তথাপিও আশা কৰিছিল সুন্দৰতাৰ বাবে। নলিনীধৰ ভট্টাচার্য্যৰ কবিতাত সততে কেইটিমান বৈশিষ্ট্য দেখিবলৈ পোৱা যায়। গভীৰ জীৱনবোধ, প্রবল আশাবাদ, জাতীয়তাবাদী ভাৱধাৰা, প্রগতিবাদী ভাব, মার্ক্সবাদৰ প্রভাৱ, ভাৰতীয় মহাকাব্যৰ প্রভাৱ তেওঁৰ কবিতাৰ বৈশিষ্ট্য।

কবিতাৰ মাজতে থাকিও তেওঁ সাহিত্যৰ আন আন দিশতো সমানে দক্ষতাৰ পৰিচয় দিছিল। কবিতাৰ কথা, কবিতা আৰু নেপথ্য, মহৎ ঐতিহ্য, বেজবৰুৱা আৰু আধুনিকতাৰ ধাৰণা আদি তেওঁৰ উৎকৃষ্ট শ্রেণীৰ সমালোচনামূলক গ্রন্থ। তেওঁৰ সমালোচনাৰ ৰীতিত চিন্তাৰ গভীৰতা, ভাবৰ উচ্চতা আৰু অধ্যয়নৰ গৰিমা উপলব্ধি কৰা যায়। তেওঁ উপন্যাস ৰচনাতো কৃতিত্ব দাবী কৰিছে। *দুই পুৰুষ* নামৰ অনুবাদ উপন্যাসৰ বাবে ছোভিয়েট দেশ নেহৰু বঁটা লাভ কৰিছিল। এজন সফল অনুবাদক হিচাপে নলিনীধৰ ভট্টাচার্য্য এই পুথিৰ জৰিয়তে পৰিচিত হৈছিল। তদুপৰি বাংলা উপন্যাস *ঈশ্বৰীতলা*, ৰবীন্দ্রনাথৰ *শ্যামা* নামৰ নাটকৰ অনুবাদ কৰি তেওঁ অনুবাদকৰ সফলতা লাভ কৰিছিল। *ৰামধেনুৰ* পাতত ৰাছিয়াৰ ঔপন্যাসিক বৰিচ পেস্তাৰনেকৰ উপন্যাস এখন *ডাঃ ঝিভাগো* শিৰোনামেৰে তেওঁ ছোৱা-ছোৱাকৈ প্রকাশ কৰিছিল। পুথি সম্পাদনাৰ কামো তেওঁ

কৰিছিল। *বিষ্ণু ৰাভা জীৱন আৰু কৃতি* আৰু মুনীন বৰকটকীৰ *প্ৰসঙ্গ সমালোচনা* নামৰ পুথিখনো তেওঁ সম্পাদনা কৰিছিল। এনেদৰে তেওঁ শেষ বয়সলৈ নীৰৱ সাধক ৰূপে সাহিত্যৰ পথাৰখন কৰ্ষণ কৰি গৈছিল।

- **মহিম বৰা ঃ** ৰামধেনু যুগৰ এগৰাকী প্ৰধান কথাশিল্পী মহিম বৰা। একাধাৰে তেওঁ কবি, গল্পকাৰ, ঔপন্যাসিক, প্ৰবন্ধকাৰ, নাট্যকাৰ, জীৱনীকাৰ আৰু অনুবাদক। শৈশৱতে কবিতা ৰচনাত হাত দিয়া মহিম বৰাৰ কবিতা সংখ্যাত তাকৰ হ'লেও অসমীয়া কাব্য জগতত ই এক সুকীয়া স্থান গ্ৰহণ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে। মহিম বৰাৰ কবিতা জীৱনৰ কবিতা। তেওঁৰ কবিতাৰ ভাষা অনাড়ম্বৰ কিন্তু চিত্ৰধৰ্মী। দ্বিতীয় মহাযুদ্ধ, ভাৰতৰ স্বাধীনতা প্ৰাপ্তি, স্বাধীনতাৰ পাছৰ ভাৰতৰ দুখজনক ছবি, ভগনীয়া সমস্যা, বানপানী আদি বিভিন্ন বিষয়ে তেওঁৰ কবিতাত স্থান পাইছে। তেওঁৰ কবিতা বুজিবলৈ কঠিন নহয়। *ৰামধেনু* আলোচনীত প্ৰকাশিত 'ৰঙা জিঁয়া' কবিতাটিৰ আৱেগৰ বাবেই তেওঁ 'ৰঙা জিঁয়া'ৰ কবি নামেৰে পৰিচিত হৈ পৰিছিল। নাৰী চৰিত্ৰই তেওঁৰ কবিতাত বিশেষ স্থান লাভ কৰা দেখা যায়। তেওঁৰ কবিতাত গ্ৰাম্য জীৱনো সততে উপলব্ধি কৰিব পাৰি। দুখ-বেদনাৰ মাজতো কবিতাবোৰৰ মাজত প্ৰবল আশাবাদৰ জোৱাৰ আছে। তেওঁৰ কবিতা সঙ্কলনকেইখন হ'ল *ৰঙা জিঁয়া* আৰু শিশু কবিতাৰ সঙ্কলন *হঠাৎ মুখৰা হোৱা কলঙৰ পাৰ*। তেওঁৰ অপ্ৰকাশিত কবিতাখিনিও *বাটৰ একোঁচ বগৰী* নামেৰে *সাহিত্যাচার্য মহিম বৰাৰ কবিতা সমগ্ৰ*ত প্ৰকাশ হৈছে।

  মহিম বৰা ৰামধেনু যুগৰ এগৰাকী সার্থক গল্প লেখকো। তেওঁৰ গল্পত হাস্যৰসৰ সুন্দৰ প্ৰতিফলন দেখা যায়। নৈসৰ্গিক পৰিবেশ, ইঙ্গিতধৰ্মিতা, চিত্ৰকল্প, প্ৰতীক আদিৰ সুপ্ৰয়োগেৰে কাহিনী একোটাক নিটোল ৰূপত প্ৰকাশ কৰাৰ ক্ষমতা তেওঁৰ ৰচনাত দেখা যায়। নিভাঁজ গদ্যৰীতি, সূক্ষ্ম মনস্তাত্ত্বিক পৰ্যবেক্ষণ, সহানুভূতি আৰু মানৱতাবোধে তেওঁক গল্পবোৰক এটি নিটোল ৰূপ দিয়ে। ৰামধেনুত প্ৰকাশিত 'কাঠনিবাৰীৰ ঘাট' গল্পটিক তেওঁৰ সবাতোকৈ শ্ৰেষ্ঠ গল্প আখ্যা দিব পাৰি। তেওঁৰ পাছৰ জীৱনৰ গল্পবোৰত মানুহৰ জীৱনবোধ আৰু ৰূঢ় বাস্তৱৰ ছবি দেখা যায়। তেওঁৰ কেইখনমান গল্পসঙ্কলন হৈছে— *কাঠনিবাৰী ঘাট, দেহা গৰকা প্ৰেম, মই, পিপ্‌লি আৰু পূজা, বহুভুজী ত্ৰিভুজ, এখন নদীৰ মৃত্যু* আদি। মহিম বৰা এগৰাকী প্ৰবন্ধ লেখক আৰু সম্পাদকো। *শঙ্কৰদেৱৰ নাট* তেওঁৰ বিশেষভাৱে সমাদৃত সঙ্কলিত আৰু সম্পাদিত গ্ৰন্থ। *এধানি মাহীৰ হাঁহি* উপন্যাসৰ বাবে মহিম বৰাই ২০০১ চনত 'সাহিত্য অকাদেমি বঁটা' লাভ কৰিছিল। ২০০০ চনত তেওঁলৈ মেগৰ সাহিত্য পুৰস্কাৰো আগবঢ়োৱা হৈছিল। ইয়াৰ উপৰি তেওঁ অনেক স্বীকৃতি লাভ কৰিছিল। তেওঁৰ সাহিত্যিক স্বীকৃতি হিচাপে লাভ কৰিছিল— 'অসম প্ৰকাশন পৰিষদ বঁটা', 'অসম সাহিত্য সভাৰ ছগনলাল জৈন বঁটা', 'গণেশ গগৈ বঁটা', 'সাহিত্যাচার্য' আৰু 'পদ্মশ্ৰী'ৰ দৰে সন্মান।

অগ্রগতি নিৰীক্ষণ

প্রশ্ন নং ২ ঃ মহিম বৰাৰ গল্পত চিত্রকল্পৰ প্রয়োগ সম্পর্কে উদাহৰণসহ আলোচনা কৰক। (১৫০টা শব্দৰ ভিতৰত)

- **হেমাঙ্গ বিশ্বাস ঃ** মাতৃভাষা অসমীয়া নহ'লেও অসমতে থাকি, অসমৰে মাটি-পানী গচকি-খচকি অসমীয়া হৈ পৰা হেমাঙ্গ বিশ্বাস ৰামধেনু যুগৰ এজন বিশিষ্ট কবি। তেওঁৰ কালজয়ী কবিতাসমূহে সেই সময়তে নহয় বর্তমান সময়তো মানুহৰ হিয়া চুই যায়। ৰামধেনু যুগৰ ভালে সংখ্যক কবিৰ দৰে হেমাঙ্গ বিশ্বাসো আছিল মার্ক্সীয় দর্শনৰ প্রতি আকর্ষিত। দ্বিতীয় বিশ্বযুদ্ধৰ পাছৰ পৰা অসমীয়া কবিতাই পূর্বৰ ৰোমাণ্টিক পৰম্পৰাৰ পৰা আঁতৰি নব্য চিন্তাৰে প্রগতিবাদী ধাৰাৰে বাট বুলিবলৈ আৰম্ভ কৰা কবিসকলৰ ভিতৰত হেমাঙ্গ বিশ্বাসো অন্যতম। তেওঁৰ 'কুল খুৰাৰ চোতাল', 'নাম তাৰ কমৰেড ৰত্নেশ্বৰ ৰাভা', 'ডিব্রুগড়', 'ওভতনি' আদি কবিতাত তাৰ প্রতিচ্ছবি স্পষ্ট হৈ জিলিকি আছে। হেমাঙ্গ বিশ্বাসৰ কবিতাত মার্ক্সীয় ভাৱধাৰাৰ শিল্পসম্মত প্রভাৱৰ উপৰিও গ্রাম্য জীৱন, শোষণ-নিষ্পেষণ আদিৰ চিত্র আছে। এনেবোৰ আদর্শক ৰূপ দিবলৈ যাওঁতে তেওঁৰ কবিতা কেতিয়াবা গদ্যধর্মীও হৈ পৰা দেখা যায়। উপমা, প্রতীক, চিত্রকল্প আদিৰ সহায়ত তেওঁ অসমীয়া কবিতাৰ আন্দোলনত সক্রিয়ভাৱে জঁপিয়াই পৰিছিল। শিল্পী-সংগ্রামী হেমাঙ্গ বিশ্বাস অসমীয়া সংস্কৃতিৰ এক গৌৰৱোজ্জ্বল অধ্যায়ৰ সূত্রধাৰ। তেওঁৰ কবিতা পুথি দুখন। এখন অসমীয়া *কুল খুৰাৰ চোতাল* আনখন বাংলা *সীমান্ত প্রহৰী* ভাষাত লিখা। *কুল খুৰাৰ চোতাল*ৰ অধিক সংখ্যক কবিতাই পূর্বে প্রকাশিত আলোচনীত প্রকাশ পাইছিল।

  হেমাঙ্গ বিশ্বাস এগৰাকী লোকসঙ্গীতৰ সাধকো। তদুপৰি তেৱেঁই ভাৰতীয় গণ নাট্যৰ শাখা এটি অসমতো স্থাপন কৰি ভাৰতৰ অন্যান্য সংস্কৃতিৰ সৈতে অসমকো চিনাকি কৰি দিয়া এগৰাকী ব্যতিক্রমী ব্যক্তি।

- **হোমেন বৰগোহাঞি ঃ** ৰামধেনু যুগৰ এজন অনন্য সাধাৰণ লেখক হোমেন বৰগোহাঞি। এজন সফল কবি, গল্পকাৰ, ঔপন্যাসিক হোৱাৰ উপৰিও তেওঁ এজন সার্থক প্রবন্ধকাৰ আৰু সাংবাদিক। লগতে এজন সুদক্ষ জীৱনীকাৰ। এইজনা লেখকৰ কর্মজীৱন বৰ মসৃণ বুলি ক'ব নোৱাৰি। তাৰ প্রমাণ তেওঁৰ *আত্মানুসন্ধান* নামৰ জীৱনীখনৰ মাজতে পোৱা যায়।মাত্র সাত বছৰ বয়সতে তেওঁ তেওঁৰ জীৱনৰ প্রথমটো কবিতা ৰচনা কৰিছিল। তেৰ বছৰ বয়সত ৰচনা কৰিছিল এটি দেশপ্রেমমূলক কবিতা। তেওঁৰ একমাত্র কবিতা পুথি হৈছে— *হৈমন্তী*। *হৈমন্তী* তেওঁৰ জীৱনবোধ, সংবেদনশীলতা আৰু মৃত্যু চেতনাৰ অপূর্ব সমাহাৰ। একমাত্র পুথিখনৰ মাজেৰে তেওঁ অসমীয়া আধুনিক কবিতাৰ এক শক্তিশালী কণ্ঠস্বৰ বুলি নিজকে প্রতিপন্ন কৰিব পাৰিছে। *ৰামধেনুত* প্রকাশিত তেওঁৰ 'সাপ' নামৰ কবিতাটিত প্রতীকৰ সুন্দৰ ব্যৱহাৰ হৈছে। ফ্রয়েডীয় মনস্তত্ত্বৰ প্রতি গভীৰ

অনুৰাগ প্রদর্শন কৰি কবি হোমেন বৰগোহাঞিয়ে কবিতাটিক প্রাণৱন্ত কৰি তুলিছে। হোমেন বৰগোহাঞিৰ কবিতাত কেবাইগৰাকী পাশ্চাত্য কবিৰ কাব্যৰ অনুৰণন দেখা যায়। তেওঁৰ কবিতাবোৰৰ মাজত সাম্যবাদৰ ধাৰণা দেখিবলৈ পোৱা যায়।

কবিতাৰ দৰে হোমেন বৰগোহাঞি এই যুগৰ এক ব্যতিক্রমী গল্প লেখক। তেওঁৰ কিছুমান গল্পত এজন মানুহৰেই মনটোত একাধিক মনস্তাত্ত্বিক দিশ প্রতিফলিত হোৱা দেখা যায়। কাহিনীপ্রধান, বর্ণনাৰ বাহুল্য থকা পৰম্পৰাগত গল্প ৰচনাৰ পৰা আঁতৰি আহি হোমেন বৰগোহাঞিয়ে এক বিশিষ্ট ধাৰাৰ গল্প লেখক হিচাপে নিজক প্রতিষ্ঠা কৰিছে। তেওঁৰ গল্পত পশ্চিমৰ বিভিন্ন দর্শনৰ প্রভাৱ দেখা যায়। অন্ধকাৰ গলি, পতিতা, নিষিদ্ধ চৰিত্র, যৌনতা, ৰুগ্ন মানসিকতাক ভিত্তি কৰি তেওঁ কেবাটোও গল্প লিখিছে। ৰামধেনু যুগত তেওঁৰ কেবাটাও গল্পই এক আলোড়নৰ সৃষ্টি কৰিছিল। 'অসুখ', 'হাতী', 'শিল্প', 'যৌৱন' আদি তেওঁ মনোবৈজ্ঞানিক দৃষ্টিভঙ্গীৰে ৰচনা কৰা আলোড়ন সৃষ্টিকাৰী গল্প। *বিভিন্ন কোৰাছ, গল্প আৰু নক্সা, বিভিন্ন নৰক, প্রেম আৰু মৃত্যুৰ কাৰণে, স্বপ্ন স্মৃতি বিষাদ, অস্তিত্বৰ জ্যোতির্ময় চেতনা* এইবোৰ তেওঁৰ উল্লেখযোগ্য গল্প সঙ্কলন।

হোমেন বৰগোহাঞি কবি, সাহিত্যিক, গল্পকাৰ, ঔপন্যাসিকৰ লগতে এগৰাকী সার্থক প্রবন্ধকাৰ। তেওঁৰ কেইখনমান উল্লেখযোগ্য প্রবন্ধ সঙ্কলন হৈছে— *বিশ্বাস আৰু সংশয়, জিজ্ঞাসা, আনন্দ আৰু বেদনাৰ সন্ধানত, কলগার্ল, ধূসৰ দিগন্ত, সপ্তম দশক, কিতাপ পঢ়াৰ আনন্দ, জীৱনৰ সাধনা* আদি। প্রবন্ধবোৰৰ গদ্যশৈলীয়ে অসমীয়া গদ্য সাহিত্যক বহুদূৰ আগুৱাই লৈ গৈছে। স্পষ্টতা, সংক্ষিপ্ততা, বিশিষ্টতা, শিষ্টতা আদি সকলো গুণেই তেওঁৰ প্রবন্ধবোৰৰ গদ্যত আছে। পোনপটীয়াভাৱে আৰু সহজ-সৰলকৈ নিজৰ বক্তব্য বিষয় দাঙি ধৰিব পৰা গুণ তেওঁৰ আছে।

কিন্তু তেওঁ সাহিত্য-কৃতিৰ উচ্চতম সফলতা লাভ কৰিছে উপন্যাসৰ যোগেদি। *মৎস্যগন্ধা, সুবালা, তান্ত্রিক, কুশীলৱ, পিতা-পুত্র, অন্তৰাগ, সাউদৰ পুতেকে নাও মেলি যায়, নিঃসঙ্গতা* আদি কবি কেইবাখনো সার্থক উপন্যাসৰ স্রষ্টা তেওঁ। ইয়াৰ উপৰি *বেঞ্জামিন ফ্রেঙ্কলিন* আৰু *প্রতিভাৰ সংজ্ঞা দিয়া মানুহজন* নামৰ দুখন জীৱনী গ্রন্থও তেওঁ লিখি উলিয়াইছে। পুথি সম্পাদনা আৰু সাংবাদিকতাতো তেওঁ সমানে দক্ষ ব্যক্তি।

মুঠতে ৰামধেনু যুগৰ এজন সফল লেখক হিচাপে হোমেন বৰগোহাঞি সকলোৰে মাজত পৰিচিত। এজন সফল লেখক হোৱাৰ উপৰিও জীৱনটো সুন্দৰভাৱে উদ্‌যাপন কৰিব পৰা তেওঁ এজন ব্যতিক্রমী ব্যক্তি।

জানি থোৱা ভাল

হোমেন বৰগোহাঞি 'অসম সাহিত্য সভা'ৰ ২০০১-০২ চনৰ সভাপতি আছিল। ১৯৭৮ চনত তেওঁ 'সাহিত্য অকাদেমি বঁটা' লাভ কৰিছিল। তদুপৰি তেওঁ লাভ কৰা অন্যান্য বঁটাসমূহ আছিল 'অসম প্রকাশন পৰিষদৰ সাহিত্য বঁটা', 'অসম সাহিত্য সভা বঁটা', 'মেগৰ শৈক্ষিক ন্যাস বঁটা' আদি।

- **নৱকান্ত বৰুৱা ঃ** আধুনিক অসমীয়া কবিতাৰ বাটকটীয়া নৱকান্ত বৰুৱাৰ প্রতিভা কবিতাৰ ক্ষেত্রতেই সীমাৱদ্ধ নাছিল। তেওঁ আছিল একাধাৰে গীতিকাৰ, ঔপন্যাসিক, শিশু সাহিত্যিক, অনুবাদক, নাট্যকাৰ আৰু ৰম্য ৰচক। ৰঘুনাথ চৌধাৰীৰ সম্পাদনাত প্রকাশ পোৱা *জয়ন্তী* আলোচনীখন এসময়ত বন্ধ হৈ যোৱাত এই আলোচনীখন কমল নাৰায়ণ দেৱ আৰু চক্রেশ্বৰ ভট্টাচার্য্যৰ সম্পাদনা কৰি পুনৰ প্রকাশ কৰিবলৈ ধৰে। *জয়ন্তী* আলোচনীখনে আধুনিক অসমীয়া কবিতাৰ ক্ষেত্রত এক নতুন যুগৰ সূচনা কৰে আৰু এই সময়ৰ কবিসকলৰ কবিতাৰ আন্দোলনত জড়িত হৈ পৰিছিল নৱকান্ত বৰুৱাৰ নাম। জয়ন্তীয়ে অসমীয়া কবিতালৈ কঢ়িয়াই আনিলে নতুন আলোড়ন। ৰোমাণ্টিক চেতনাৰ ঠাইত কবিতাত প্রৱেশ কৰিলে বাস্তৱ সময়ৰ অনুভূতিয়ে। কবিতাৰ কেন্দ্রীয় বিষয় হৈ পৰিল আধুনিক জীৱন। এই সময়ৰে কবি আছিল নৱকান্ত বৰুৱা। কুৰি শতিকাৰ চতুর্থ দশকৰ পৰা কবি হিচাপে আত্মপ্রকাশ কৰি অসমীয়া আধুনিক কবিতাক তেওঁ পূর্ণ ৰূপত প্রতিষ্ঠা কৰিছিল। সাহিত্যৰ প্রায় প্রতিটো বিভাগতে সফলতা লাভ কৰিছিল যদিও নৱকান্ত বৰুৱা আছিল প্রকৃততে এজন কবিহে। পাঠশালা স্কুলত পঢ়ি থাকোতেই তেওঁ কবিতা লিখিছিল। সাম্প্রতিক কাললৈকে তেওঁ কবিতা লিখিয়েই গৈছিল। মহেশ্বৰ নেওগ সম্পাদিত *ৰামধেনুত* প্রকাশিত নৱকান্ত বৰুৱাৰ 'এতিয়া কিমান ৰাতি' নামৰ কবিতাটোও আছিল এটা আধুনিকতাবাদী কবিতা। ৰামধেনু যুগত নৱকান্ত বৰুৱাৰ কবিতা তুঙ্গত উঠে। তেওঁৰ কবিতাতে প্রথমে মহানগৰ (কলকাতা)ৰ শিহৰণে স্পষ্ট আৰু সাৱলীল কাব্য ৰূপ লয়। ১৯৫১ চনত *হে অৰণ্য হে মহানগৰ* কাব্য পুথিখন প্রকাশ হোৱাৰ পাছত এগৰাকী কবি হিচাপে তেওঁ সুপ্রতিষ্ঠিত হয়। তাৰ পাছত ক্রমে তেওঁৰ আন কেইবাখনো কাব্য সঙ্কলন প্রকাশিত হয়। তেওঁৰ উল্লেখযোগ্য কাব্য পুথিকেইখনমান হ'ল *এটি দুটি এঘাৰটি তৰা, যতি আৰু কেইটামান স্কেচ, সম্রাট, ৰাৱণ, মোৰ আৰু পৃথিৱীৰ, ৰত্নাকৰ, এখন স্বচ্ছ মুখাৰে সূর্য্যমুখীৰ অঙ্গীকাৰ* আদি। তেওঁৰ কাব্যৰ পথাৰখন আছিল বিচিত্র। এফালে পাশ্চাত্যৰ ধ্যান-ধাৰণা, আনফালে ওপজা মাটিৰ পৰশ। তদুপৰি তদানীন্তন সমাজখনৰ ৰাজনৈতিক, সামাজিক, অর্থনৈতিক আৰু মানৱীয় মূল্যবোধৰ অৱক্ষয়ে কবিগৰাকীক অস্থিৰ কৰি তুলিছিল বৌদ্ধ দর্শনেও কবিৰ অন্তৰাত্মাত বাৰুকৈয়ে ক্রিয়া কৰিছিল তদুপৰি ভাৰতীয় মহাকাব্য দুখনৰ চৰিত্রক লৈও কবিয়ে কবিতা ৰচনা কৰিছিল।

কবিতাৰ উপৰিও পদ্য ৰচনাৰ মাজেৰেও কবিগৰাকীয়ে মনৰ ভাব ব্যক্ত কৰিব বিচাৰিছিল। তেওঁৰ *কপিলী পৰীয়া সাধু, ককাদেউতাৰ হাড়, গড়মা কুঁৱৰী, মানুহ আটাইবোৰ দ্বীপ* আদি উপন্যাসৰ মাজেৰে তেওঁ গদ্য ৰচনাতো পাৰদর্শিতা দেখুৱাব পাৰিছিল। শিশু সাহিত্যৰ দৰে জটিল কর্মতো নৱকান্ত বৰুৱাই সার্থকতা লাভ কৰিছিল। 'এখুদ ককাইদেউ', 'নতুন ককাইদেউ', 'সপোন ককা' আদি নামেৰে *শিয়ালী পালেগৈ ৰতনপুৰ, আখৰৰ জখলা* আদি অতি সুন্দৰ শিশু উপযোগী সাহিত্য ৰচনা কৰিছিল। তদুপৰি নাটক, গীত, ৰম্য ৰচনা আৰু অনুবাদ সাহিত্যতো তেওঁৰ আছিল অবাধ দখল।

এনেদৰে এক বিপুল সংখ্যক সাহিত্য ৰচনা কৰি তেওঁ অসমীয়া সাহিত্যৰ অকল ৰামধেনু যুগৰে নহয়, সৰ্বকালৰ এজন বিশিষ্ট অসমীয়া ৰূপে পৰিচিত হৈ পৰিছিল। ১৯৯০ চনত তেওঁ 'অসম সাহিত্য সভা'ৰ বিশ্বনাথ চাৰিআলিৰ অধিৱেশনৰ সভাপতি নিৰ্বাচিত হৈছিল। যুগে যুগে উত্তৰ পুৰুষক আগুৱাই লৈ যোৱা তেওঁৰ সাহিত্যৰাজিৰ বাবে নৰকান্ত বৰুৱা অমৰ হৈ থাকিব।

- **স্নেহ দেৱী ঃ** ৰামধেনু যুগৰ এগৰাকী জনপ্ৰিয় লেখিকা স্নেহ দেৱীয়ে *ৰামধেনু* পাত শুৱনি কৰিছিল 'সূচনা', 'প্ৰেৰণাৰ সমাধি', 'বৰমা', 'বন্ধু তুমি মোৰ, তুমি শত্ৰু', 'পাতনি উপলব্ধি', 'অনুসন্ধান', 'কৰুণ উলাহ', 'জোৱাৰৰ পিছত' 'পৰিপূৰক', 'জাননী' আদি গল্পৰে। স্নেহ দেৱীৰ গল্পৰ বিষয়বস্তু অতি সৰল। সাধাৰণ ঘৰুৱা আৰু পাৰিবাৰিক ঘটনাৰেয়েই সাধাৰণতে তেওঁ গল্পবোৰ ৰচনা কৰিছিল। তেওঁৰ গল্পত ৰামধেনু যুগৰ গল্পৰ আধুনিকতা আদি দেখা নাযায়। সাধাৰণতে নাৰী জীৱনক লৈয়ে তেওঁৰ গল্পই প্ৰাণ পাই উঠিছে। মানৱতা তেওঁৰ গল্পৰ ঘাই আকৰ্ষণ। স্নেহ দেৱীৰ চাৰিখন উল্লেখযোগ্য গল্প সঙ্কলন হ'ল— *কৃষ্ণা দ্বিতীয়াৰ জোনাক, স্নেহ দেৱীৰ গল্প, স্নেহ দেৱীৰ শ্ৰেষ্ঠ গল্প* আৰু *স্নেহ দেৱীৰ একুঁকি গল্প*।

  মাত্ৰ পঞ্চম শ্ৰেণীলৈকে পঢ়া স্নেহ দেৱীৰ সাহিত্যিক জীৱনৰ আৰম্ভণি হৈছিল প্ৰেমধৰ ৰাজখোৱাৰ সম্পাদনাত প্ৰকাশ পোৱা *সৌমাৰজ্যোতি*ৰ জৰিয়তে। এটি কবিতাৰে তেওঁ সাহিত্যিক জীৱন আৰম্ভ কৰিছিল। তেওঁৰ গল্পৰ বিষয় নাৰী আৰু নাৰীৰ মানসিকতা, সেয়ে গল্পৰ শিৰোনামবোৰো চকুত লগা। দুৰ্ভগীয়া, স্বামী পৰিত্যক্তা নাৰীৰ কৰুণ কাহিনীয়ে এই গৰাকী লেখিকাৰ ভালেমান গল্পত স্থান পাইছে। অৱশ্যে এই নাৰীসকলে দুৰ্ভাগ্যক সাবটি জীৱন কটোৱা নাই। তেওঁলোকৰ কিছুমানে জীৱনৰ দুৰ্ভাগ্যৰ উত্তৰণ ঘটাই জীৱনত জয়ী হোৱা পৰিলক্ষিত হৈছে। 'কৰুণ উলাহ' আৰু 'জোৱাৰৰ পিছত' গল্প দুটিৰ নাৰী চৰিত্ৰ দুগৰাকীৰ মাজেৰে সেই ছবি দাঙি ধৰা হৈছে। এগৰাকী কম বয়সতে বিবাহিতা নাৰী হৈও এগৰাকী লেখিকা হিচাপে নিজকে প্ৰতিষ্ঠা কৰিব পৰাটোতে তেওঁৰ কৃতিত্ব বহুখিনি নিৰ্ভৰ কৰিছে।
- **নিৰ্মলপ্ৰভা বৰদলৈ ঃ** ৰামধেনু যুগৰ প্ৰগতিবাদী আৰু আধুনিক ধাৰাৰ কবিসকলৰ বিপৰীতে আন এচাম কবিয়ে স্বকীয় বৈশিষ্ট্যৰে কবিতা লিখি ৰামধেনুৰ পাতত ধৰা দিছিল। তেনে এগৰাকী কবি আছিল নিৰ্মলপ্ৰভা বৰদলৈ। নিৰ্মলপ্ৰভা বৰদলৈয়ে অসমীয়া কাব্যজগতলৈ নতুনত্বৰ ঢল বোৱাই আনিলে। আধুনিক কাব্যজগতত এইগৰাকী কবি অনন্যা সাধাৰণ হৈ জিলিকি থাকিব। মানুহৰ মনৰ জগত, প্ৰকৃতি জগত, সংস্কৃতিৰ জগত আদিত সততে বিচৰণ কৰি ফুৰা কবিগৰাকী নিৰ্মলপ্ৰভা বৰদলৈ। নাৰীমন এক বুজাব নোৱাৰা সাঁথৰ। বৰদলৈৰ বহু কবিতাত পৌৰাণিক নাৰী মনক আধুনিক দৃষ্টিভঙ্গীৰে চাবলৈ বিচৰা হৈছে। 'দ্ৰৌপদী', 'গান্ধাৰী', 'কমলা কুঁৱৰী' আদি বহু কবিতাত কবি বৰদলৈ চিন্তাৰ জগতখনে অন্তৰলৈ গতি কৰিছে। পঞ্চাশৰ দশকত আত্মপ্ৰকাশ কৰা

এইগৰাকী কবিয়ে ষাঠিৰ দশকতহে কবি ৰূপে প্ৰতিষ্ঠা লাভ কৰে। অসমীয়া সাহিত্য-সংস্কৃতিৰ পথাৰখনত বিচৰণ কৰা বৰদলৈ এগৰাকী শক্তিশালী লেখিকা। প্ৰেম, প্ৰকৃতি, জীৱন-জিজ্ঞাসা, ঐতিহ্য-চেতনা, আধুনিক ধ্যান-ধাৰণা তেওঁৰ চিন্তাৰ জগত। তেওঁৰ মনৰ প্ৰক্ষেপ আধুনিক জীৱনৰ ওপৰত পৰিছিল। তেওঁৰ জীৱনৰ শেষৰ ফালৰ কিছুমান কবিতাত দাৰ্শনিক অনুসন্ধানো দেখা গৈছিল। নিৰ্মলপ্ৰভা বৰদলৈ ৰচিত উল্লেখযোগ্য গ্ৰন্থ কেইখনমান হ'ল— *জীৱন জীৱন বৰ অনুপম* (আত্মজীৱনী), *দেৱী, শিৱ* (শাক্ত, শৈৱ বিষয়ক পুথি) *সূৰ্য্য* (প্ৰাচ্যতত্ত্ব সম্বন্ধীয়) আদি। তেওঁৰ কেইখনমান কাব্য সঙ্কলন হৈছে— *বন ফৰিঙৰ ৰং, সমীপেষু, অন্তৰঙ্গ, দিনৰ পাছত দিন, সুদীৰ্ঘ দিন আৰু ঋতু, শব্দৰ ইপাৰে সিপাৰে, অস্মিতাভ শব্দ, নিৰ্বাচিত কবিতা* আদি। সাহিত্য-সংস্কৃতি সম্বন্ধীয় পুথি— *অসমৰ লোকসংস্কৃতি, সাহিত্য আৰু সংস্কৃতি, কবিতাৰ কথা, অসমৰ লোক-কবিতা, কবিতা দেশী-বিদেশী, অসমীয়া চুটিগল্প* আদি। নাটক-অপেৰা, কাব্য-নাটক আদিতো এইগৰাকী শক্তিশালী লেখিকাই অনেক বৰঙণি আগবঢ়াই থৈ গৈছে। শিশুৰ কাৰণে তেওঁ লিখি উলিয়াইছিল— *অসমীয়া ওমলা গীত, জিকি-মিকিৰ কথা, শালিকীৰ টোঁ টোঁ চিল চিল চিলা, বাগি চিল মিলা* আদি অনেক পুথি। গীতৰ ক্ষেত্ৰত নিৰ্মলপ্ৰভা বৰদলৈৰ এখন সুকীয়া আসন আছে। তেওঁৰ গীতৰ সঙ্কলনকেইখনমান হ'ল— *সোণ বৰণী আই, ফুলৰ এই মেলাতে* আদি অনেক। 'চেৰী ফুলৰ দেশ জাপান' আৰু 'বিস্ময়কৰ চীন দেশ' লিখা ভ্ৰমণ কাহিনীটো আছেই।

- **নিৰুপমা বৰগোহাঞি ঃ** *ৰামধেনু* আলোচনীত গল্প লিখি অতিকৈ জনপ্ৰিয় হৈ পৰা এগৰাকী লেখিকা নিৰুপমা বৰগোহাঞিৰ গল্পত সমাজ-সচেতনতা, মানৱতাবাদ আৰু নাৰীকেন্দ্ৰিক জীৱনৰ ছবি দেখিবলৈ পোৱা যায়। *ৰামধেনু* আলোচনীত প্ৰকাশিত তেওঁৰ কেইটিমান গল্প আছিল— 'অপমৃত্যু', 'ঢেঁকীৰ সৰগ', 'পেহীদেউ', 'দ্বিতীয় মৃত্যু', 'অযোগ্যতা', 'জীৱন জীয়াই থাকে' আদি। তেওঁৰ গল্পত জীৱনৰ সৰু সৰু ঘটনাবোৰৰ মাজত বিচিত্ৰতাৰ সন্ধান কৰা দেখা যায়। সাহিত্য সৃষ্টিকে জীৱনৰ ব্ৰত হিচাপে সাংবাদিক জীৱনৰ অভিজ্ঞতাৰ আধাৰত তেওঁ তেওঁৰ লেখাৰ সমল বিচাৰি পাইছিল। তেওঁৰ কেইখনমান উল্লেখনীয় গল্প সঙ্কলন হ'ল— *অনেক আকাশ, জলছবি, শূন্যতাৰ কাব্য, জননীৰ সন্ধানত এজন ডেকা মানুহ, ইপাৰ সিপাৰ, খিৰিকী কাষৰ গছ* ইত্যাদি। গল্প সঙ্কলনৰ উপৰি উপন্যাস ৰচনাতো বৰগোহাঞি অতুলনীয় আছিল। *সেই নদী নিৰৱধি, এজন বুঢ়া মানুহ, কেক্‌টাছৰ ফুল, ইপাৰৰ ঘৰ সিপাৰৰ ঘৰ* আদিকে ধৰি কেবাখনো উপন্যাস তেওঁ ৰচনা কৰিছে। *অভিযাত্ৰী* উপন্যাসখন তেওঁৰ এখন জীৱনীভিত্তিক উপন্যাস। এই উপন্যাসৰ বাবে ১৯৯৬ চনত তেওঁলৈ সাহিত্য অকাদেমি বঁটা আগবঢ়োৱা হৈছে। তেওঁৰ আত্মজীৱনীখন হ'ল— *বিশ্বাস আৰু সংশয়ৰ মাজেদি*।

জনপ্ৰিয় গল্প লেখিকা নিৰুপমা বৰগোহাঞিক নাৰীবাদী লেখিকা হিচাপে জনা গ'লেও নাৰী মুক্তিৰ জৰিয়তে তেওঁ মানৱতাবাদৰ জয়ধ্বনি দিব বিচাৰিছিল। তেওঁৰ কেবাটাও

গল্পত চিঠিৰ যোগেদি চৰিত্রই আত্মপ্রকাশ কৰা দেখা গৈছে। চুটিগল্পত থাকিবলগীয়া বিষয়বস্তুৰ একময়তা আৰু লক্ষ্যৰ একমুখিতাই তেওঁৰ গল্পক প্রাণৱন্ত কৰি ৰাখিছে।

- **মামণি ৰয়ছম গোস্বামী, নীলিমা শর্মা, প্রবীণা শইকীয়া, অনিমা দত্ত, ৰুণু বৰুৱা, বাসন্তী বৰুৱা, আলিমুন্নিছা পিয়াৰ ঃ** জ্ঞানপীঠ বঁটা বিজয়িনী মামণি ৰয়ছম গোস্বামী এগৰাকী শক্তিশালী লেখিকা হ'লেও *ৰামধেনু* আলোচনীত প্রকাশিত তেওঁৰ গল্প মাথোন এটা। ৰামধেনুৰ শেষৰ ফালেহে তেওঁ গল্পকাৰ হিচাপে আত্মপ্রকাশ কৰে। পঞ্চদশ বছৰ, দশম সংখ্যা *ৰামধেনুত* প্রকাশিত তেওঁৰ গল্পটি হ'ল 'বীজাণু'। গল্পটিত লেখিকাৰ বর্ণনাৰ মিতব্যয়িতা লক্ষ্য কৰা যায়।তদুপৰি গল্পটিৰ কেন্দ্রীয় ভাৰ এটাই গল্পটিৰ কেন্দ্রীয় চৰিত্রও এটা। গতিকে লক্ষ্য এক আৰু সামৰণিও নাটকীয়। এই গল্পটিৰ মাজতেই লেখিকাৰ যথেষ্ট সম্ভাৱনা দেখা গৈছিল। পাছলৈ তেওঁ বহু সংখ্যক গল্প ৰচনা কৰিছিল। তেওঁৰ গল্প সঙ্কলনসমূহৰ ভিতৰত আছে— *চিনাকি মৰম, কইনা, হৃদয় এক নদীৰ নাম, মামণি ৰয়ছম গোস্বামীৰ প্রিয় গল্প*, ইত্যাদি। গল্পৰ উপৰি পাছলৈ তেওঁ উপন্যাস ৰচনাতহে অধিক মনোযোগ দিছিল। তেওঁৰ উপন্যাসসমূহ হ'ল— *চেনাবৰ সোঁত, নীলকণ্ঠী ব্রজ, অহিৰণ, মামৰে ধৰা তৰোৱাল, দঁতাল হাতীৰ উঁয়ে খোৱা হাওদা, আধালেখা দস্তাবেজ* আদি।*আধালেখা দস্তাবেজক* তেওঁৰ আত্মজীৱনীমূলক উপন্যাস বুলি কোৱা হয়। বলিষ্ঠ ৰচনাভঙ্গী, গভীৰ মানৱতাবোধ, দুর্বল আৰু পীড়িতজনৰ প্রতি অন্তৰভৰা সহানুভূতিৰে তেওঁৰ গল্পবোৰ বিশেষত্বপূর্ণ। উপস্থাপন কৌশলৰ মনোগ্রাহিতা, জীৱনবোধ, সংবেদনশীলতা আদি গুণেৰে তেওঁৰ লেখাবোৰ সমুজ্জ্বল।

নীলিমা শর্মা ৰামধেনু যুগৰ এগৰাকী বিশিষ্ট গল্প লেখিকা। তেওঁৰ গল্পত আকস্মিকতা, উৎকণ্ঠা, কৌতূহল আৰু নাটকীয়তা লক্ষ্য কৰা যায়। লগতে আছে চৰিত্রৰ মনস্তাত্ত্বিক বিশ্লেষণ, মানৱীয় অনুভূতিক হৃদয়স্পর্শী প্রকাশেৰে উপস্থাপন কৰিব পৰা এইগৰাকী লেখিকাৰ গল্প সঙ্কলনকেইখনমান হৈছে— *অন্য সুঁতি যেন ডালিমৰ গুটি, তৰঙ্গৰ ৰং, মানস সৰোবৰ ক'ত, প্রাণ আৰু প্রাচুর্য* আদি। *অন্য সুঁতি* গল্প সঙ্কলনখনৰে অন্যতম গল্প 'অন্য সুঁতি' *ৰামধেনুত* প্রকাশিত এটি গল্প। ইয়াৰ উপৰি 'ওৰণি নালাগে গুচাব', 'আৱৰণ', 'কৃষ্ণা, 'সময়ৰ সংলাপ', 'গোসাঁনী', 'সেতু বন্ধন' আদি গল্পৰ মাজেৰে নীলিমা শর্মাৰ ভাষাৰ ব্যঞ্জনা সুন্দৰভাৱে প্রকাশিত হৈছে। নাৰী মনস্তত্ত্বৰ লগত শিশু মনস্তত্ত্বৰ ওপৰতো তেওঁ দৃষ্টিপাত কৰিছে 'সেতু বন্ধন' আদি গল্পৰ যোগেদি।

ৰামধেনু আলোচনীৰ যোগেদি আত্মপ্রকাশ কৰা **প্রবীণা শইকীয়া** আৰু **অণিমা দত্তৰ** গল্পৰ কাৰিকৰী কৌশল চমকপ্রদ। প্রবীণা শইকীয়াই গল্পৰ উপৰি সাহিত্যৰ অন্যান্য দিশতো প্রতিভাৰ স্বাক্ষৰ দাঙি ধৰিছে। তেওঁ একাধাৰে কবি, শিশু সাহিত্যিক, ঔপন্যাসিক আৰু অনুবাদকো। তেওঁৰ গল্প সঙ্কলন কেইখনমান হৈছে *প্রিয়তম, চিত্র তুৰঙ্গ, অবিনাশী স্বপ্ন* আদি। *উত্তৰায়ণ* আৰু *সিংহ দুৱাৰ* তেওঁৰ দুখন প্রকাশিত উপন্যাস। শিশুৰ বাবে তেওঁ লিখি উলিয়াইছিল— *অজান দেশত এলিচ* আৰু *দাপোণ দেশত এলিচ*। প্রবীণা শইকীয়াৰ গল্পত লেখিকাই কাহিনী কথনৰ ওপৰত যথেষ্ট গুৰুত্ব দিয়া পৰিলক্ষিত হয়।

অণিমা দত্তৰ গল্পৰ মাজতো কথন-ভঙ্গীৰ গুৰুত্ব উপলব্ধি কৰা যায়। একেটা কেন্দ্রীয় ভাৱকে গল্পকাৰ দত্তই আগবঢ়াই নিয়া দেখা যায়। অনিমা দত্তৰ গল্পৰ মাজেৰে প্রেমৰ ছবি দেখা যায়। কিন্তু গল্পকাৰ গৰাকীয়ে তাক কেৱল ৰোমাণ্টিক প্রেমৰ আৱেশেৰে চিত্রিত নকৰি মহত্ত্ব আৰোপ কৰাৰ চেষ্টা দেখা যায়। *ৰামধেনুৰ* পাতত আন কেবাগৰাকী লেখিকাৰ গল্প দুই-এটি দেখিবলৈ পোৱা যায়। **কমলিনী বৰবৰাৰ** 'পূজাৰ চোলা', **ৰেণু দেৱীৰ** 'প্রতিভা', **প্রীতি ভট্টাচার্য্যৰ** 'অভিশপ্ত' এই গল্পবিলাকে লেখিকাসকলৰ মনৰ ভাৱধাৰা প্রকাশ কৰিবলৈ সুবিধা পাইছে *ৰামধেনু* আলোচনীৰ যোগেদি। ইয়াৰ উপৰি **ৰুণু বৰুৱা, বাসন্তী বৰুৱা, আলিমুন্নিছা পিয়াৰ** আদি লেখিকাসকলেও *ৰামধেনু* পৃষ্ঠা শুৱনি কৰিছিল।

অগ্রগতি নিৰীক্ষণ

প্রশ্ন নং ৩ঃ মহিম বৰাৰ গল্পত চিত্রকল্পৰ প্রয়োগ সম্পর্কে উদাহৰণসহ আলোচনা কৰক। (১৫০টা শব্দৰ ভিতৰত)

- **চন্দ্রপ্রসাদ শইকীয়া ঃ** 'মায়ামৃগ', 'উত্তৰাৰ উত্তৰ', 'অপৰাজিতা', 'মদাৰ ফুল', 'অন্তৰালত', 'অথিৰ এহু সংসাৰ' আদি *ৰামধেনুত* প্রকাশিত গল্পৰ ৰচক চন্দ্রপ্রসাদ শইকীয়া অকল গল্পকাৰেই নহয়, এজন সাংবাদিক আৰু ঔপন্যাসিকো। চুটি বাক্য আৰু বলিষ্ঠ গদ্যৰীতিৰে আদর্শবাদৰ প্রাধান্য থকা গল্পৰ তেওঁ সৃষ্টি কৰি আহিছে। তেওঁৰ গল্পত চৰিত্রৰ বিচিত্রতা দেখিবলৈ পোৱা নগ'লেও কোনো এটা বিশেষ চৰিত্রই বিভিন্ন ৰূপত আত্মপ্রকাশ কৰে। খুব সচেতন আৰু সংযতভাৱে তেওঁ গল্পৰ বিষয়বস্তুৰ মাজেৰে প্রেমৰ চিত্র আঁকে। জটিল আঙ্গিকৰ প্রতি চন্দ্রপ্রসাদ শইকীয়াৰ আকর্ষণ নাই যেন বোধ হয়। কিন্তু তেওঁৰ গল্পবোৰত নাটকীয়তা আছে আৰু এই নাটকীয় আবেদনেই তেওঁৰ গল্পবোৰক শেষলৈকে পাঠকক মোহাচ্ছন্ন কৰি ৰাখে। তেওঁৰ কেইখনমান গল্প সঙ্কলন হ'ল— *মায়ামৃগ, নাচপতি ফুল, অঙ্গীকাৰ, চক্রৱৎ, চন্দ্রপ্রসাদ শইকীয়াৰ নির্বাচিত গল্প* ইত্যাদি। অসম সাহিত্য সভাৰ প্রাক্তন সভাপতি চন্দ্রপ্রসাদ শইকীয়া ৰামধেনু যুগৰে নহয় অসমীয়া সাহিত্যৰ এগৰাকী বিশিষ্ট কথা-সাহিত্যিক। একাধাৰে গল্পকাৰ, ঔপন্যাসিক, সাংবাদিক আৰু এজন সম্পাদক। ঔপন্যাসিক হিচাপেও তেওঁ অতিকৈ পৰিচিত। *মেঘমল্লাৰ, উত্তৰকাল, জন্মান্তৰ, তোৰে মোৰে আলোকৰে যাত্রা, মহাৰথী* আদি উপন্যাসৰ বাবে তেওঁ অসমীয়া সাহিত্যত সদায় নমস্য হৈ থাকিব। তেওঁৰ *জন্মান্তৰ* নামৰ উপন্যাসখন *ৰামধেনুৰ* পাতত ছোৱা-ছোৱাকৈ প্রকাশিত হৈছিল। *মহাভাৰতৰ* ব্যতিক্রমী চৰিত্র 'কর্ণ'ক লৈ ৰচিত *মহাৰথী* উপন্যাসৰ বাবে ১৯৯৫ চনত তেওঁলৈ সাহিত্য অকাদেমি বঁটা আগবঢ়োৱা হৈছিল। এগৰাকী সাংবাদিক হিচাপে তেওঁ জীৱনৰ সুদীর্ঘ সময় পাৰ কৰিছিল। সম্পাদক হিচাপে *গৰীয়সীৰ* সম্পাদনা তেওঁৰ বিশেষ কৃতি।

চন্দ্রপ্রসাদ শইকীয়াৰ সকলো ৰচনাতে স্পষ্ট হৈ উঠিছে মানৱতাবাদৰ আদর্শ। বৌদ্ধিকতাৰ চাপ তেওঁ আন এটা লক্ষণীয় বৈশিষ্ট্য। মানুহৰ সততা আৰু মহত্ত্বৰ ওপৰত থকা আস্থা তেওঁৰ গল্প আৰু উপন্যাসৰ চৰিত্রৰ মাজত সততে দেখা পোৱা যায়। চন্দ্রপ্রসাদ শইকীয়া ৰচিত গল্পৰ চৰিত্রবোৰলৈ লেখক গৰাকী নিজেই সোমাই যায়। সেইবাবে চৰিত্রবোৰ অত্যন্ত জীৱন্ত আৰু গতিশীল ৰূপত প্রকাশিত হয়।

- **সৌৰভ কুমাৰ চলিহা ঃ** ৰামধেনু যুগৰ সাহিত্যিক বিশেষকৈ গল্পসাহিত্যিক বিশিষ্টতা প্রদান কৰা এজন গল্পলেখক হ'ল সৌৰভ কুমাৰ চলিহা। এক বিশেষ বাক্‌ৰীতি আৰু প্রকাশভঙ্গীৰে সৌৰভ কুমাৰ চলিহাই অসমীয়া গল্প সাহিত্যলৈ নতুনত্বৰ জোৱাৰ আনিবলৈ সক্ষম হৈছিল। নগৰীয়া জীৱনৰ নিঃসঙ্গতা, অন্তঃসাৰশূন্যতা, বিচ্ছিন্নতা আদি গল্পৰ মাজেৰে ৰূপায়িত কৰি ৰামধেনু যুগতেই সৌৰভ কুমাৰ চলিহাই অসমীয়া গল্পলৈ আনি দিছিল এক নতুন মাত্রা। তেওঁৰ গল্পবোৰ অন্য গল্প লেখকৰ গল্পতকৈ বহু ব্যতিক্রমী। কিছুমান সঙ্গতিবিহীন চিন্তা, বিভিন্ন চৰিত্রৰ বিভিন্ন মানসিক ক্রিয়া-প্রতিক্রিয়া বিৱৰণ তেওঁৰ গল্পৰ বৈশিষ্ট্য প্রকৃত নামৰ মানুহজন অপৰিচিত হৈ ৰৈ ছদ্মনামেৰেই নিজৰ পৰিচয় হৈ পৰা সৌৰভ কুমাৰ চলিহাৰ গল্পত তেওঁ নিজে নজনাকৈ চেতনাস্রোত ভাৱৰ সমাবেশ ঘটিছে। তেওঁৰ গল্পৰ শিৰোনামবোৰো মন কৰিবলগীয়া। তেওঁৰ 'অশান্ত ইলেক্ট্রন' নামৰ গল্পটোৱে *ৰামধেনুৰ* গল্প প্রতিযোগিতাত প্রথম পুৰস্কাৰ লাভ কৰিছিল। তেওঁৰ কেইখনমান গল্প সঙ্কলন হ'ল— *অশান্ত ইলেক্ট্রন, গোলাম, দুপৰীয়া, এহাত ডবা, সৌৰভ কুমাৰ চলিহাৰ স্ব নির্বাচিত গল্প* ইত্যাদি। *গোলাম* গল্প সঙ্কলনখনৰ বাবে তেওঁ সাহিত্য অকাদেমি বঁটা লাভ কৰিছিল।গল্পৰ উপৰি তেওঁৰ অন্যান্য গ্রন্থও আছে।কিন্তু সৌৰভ কুমাৰ চলিহাৰ গল্প সর্বসাধাৰণ পাঠকৰ বাবে নিশ্চয় নহয়। কাৰণ তেওঁৰ গল্পবোৰ সর্বসাধাৰণ পাঠকে বুজিব পৰা নহয়। সেইবাবে গল্পবোৰৰ জনপ্রিয়তা কম।
- **ভবেন্দ্র নাথ শইকীয়া ঃ** ভবেন্দ্র নাথ শইকীয়া ৰামধেনু যুগৰ লেখক হ'লেও *ৰামধেনুত* প্রকাশিত গল্প তেওঁৰ সৰহ নহয়। কিন্তু অসমীয়া পাঠকৰ মাজত তেওঁ এজন জনপ্রিয় লেখক। কবিতাৰ বাহিৰে সাহিত্যৰ প্রায় আটাইকেইটি দিশতে তেওঁ হাত দিছে আৰু সফলো হৈছে। তেওঁৰ কিছু সংখ্যক গল্প সঙ্কলন হৈছে— *প্রহৰী, বৃন্দাবন, গহ্বৰ, সেন্দূৰ, শৃঙ্খল, ভবেন্দ্র নাথ শইকীয়াৰ শ্রেষ্ঠ গল্প, এই বন্দৰৰ আবেলি, আকাশ, উপকণ্ঠ, সান্ধ্য ভ্রমণ* আদি। উপন্যাসকেইখন হৈছে— *অন্তৰীপ* আৰু *ৰম্যভূমি*। ভবেন্দ্র নাথ শইকীয়াৰ গল্পবোৰ কাহিনীপ্রধান। সূক্ষ্ম পর্যবেক্ষণ, ঘটনাৰ পুঙ্খানুপুঙ্খ বিৱৰণ, চমকপ্রদ উপস্থাপন, ইঙ্গিতধর্মিতা আদি বৈশিষ্ট্যৰে তেওঁৰ গল্পবোৰ মহীয়ান। তেওঁৰ ৰচনাৰ বর্ণনাকৌশল ইমান মনোগ্রাহী যে ইয়ে তেওঁৰ গল্পবোৰক জনপ্রিয়তাৰ উচ্চ শিখৰলৈ তুলি লৈ গৈছে। বর্ণনাৰ কৌশলে গল্পবোৰক পাঠকৰ দৃষ্টিত এক ছবিৰ দৰে তুলি ধৰে। তেওঁৰ গল্পত পাশ্চাত্য লেখক মোঁপাছা আৰু চেকভৰ গল্পৰ অনুৰণন দেখিবলৈ পোৱা যায়। *ৰামধেনুত* প্রকাশিত তেওঁৰ প্রথম গল্পটি আছিল 'ৰণভঙ্গ'। পঞ্চম বছৰ দশম সংখ্যা *ৰামধেনুত* এই

গল্পটি প্ৰকাশ হৈছিল। এই আলোচনীতে প্ৰকাশ পোৱা তেওঁৰ অন্যান্য গল্পবোৰ আছিল 'যাত্ৰাবধ', 'বৃন্দাবন', 'ৰাজমিস্ত্ৰী', 'ঢোৱাসাপ', 'বন্দীশাল' আদি। গল্পবোৰৰ সাধাৰণ যেন লগা বাক্যবোৰতে গভীৰ অৰ্থ লুকাই আছে। তেওঁৰ গল্পৰ বিষয়বস্তুবোৰ দৈনন্দিন জীৱনৰ সৰু সৰু ঘটনা। এই সৰু সৰু ঘটনাবোৰকে তেওঁ পাঠকৰ অন্তৰ চুই যাব পৰাকৈ ব্যক্ত কৰে। তেওঁ আছিল এজন খ্যাতনামা নাট্যকাৰ, নাট পৰিচালক আৰু চলচ্চিত্ৰ নিৰ্মাতা। সেইবাবে সৰু সৰু ঘটনাবোৰকে নাটকীয় ৰূপত তুলি ধৰিব পৰা দক্ষতা তেওঁৰ আছে। গল্পবোৰৰ মাজেৰে কোনো আদৰ্শবাদ প্ৰচাৰ কৰাৰ মানসিকতা তেওঁৰ নাই। জীৱনৰ সূক্ষ্মাতিসূক্ষ্ম কথাবোৰৰ মাজেৰেই তেওঁ চৰিত্ৰৰ মনোজগতৰ ব্যাখ্যা দাঙি ধৰে। 'বৃন্দাবন' নামৰ গল্পটিৰ মাজেৰে তেওঁ শিশুৰ মনৰ জগতখনো উদঙাই দেখুৱাইছে।

- **লক্ষ্মীনন্দন বৰা ঃ** গ্ৰাম্য জীৱনৰ বাস্তৱ চিত্ৰ অঙ্কনত সফলতা লাভ কৰা ৰামধেনু যুগৰ এগৰাকী বিশিষ্ট লেখক হ'ল লক্ষ্মীনন্দন বৰা। গ্ৰাম্য জীৱনৰ লগতে অৱশ্যে পাছলৈ আধুনিক নগৰকেন্দ্ৰিক জীৱনে সৃষ্টি কৰা বিষয়ক লৈও গল্প লিখিছে। *অচিন কইনা, আৱেশ ইন্দ্ৰজাল, কঠিন মায়া, দৃষ্টিৰূপা গৌৰীৰূপক, কাঁচিয়লীৰ কুঁৱলী, মন মাটি মেঘ, সেই সুৰে উতলা এই গধূলি, দেৱতাৰ ব্যাধি*ইত্যাদি তেওঁৰ কেবাখনো গল্প সঙ্কলন আছে। তদুপৰি *গঙা চিলনীৰ পাখি, পাতাল ভৈৰৱী, যাকেৰি নাহিকে উপাম, উত্তৰ পুৰুষ, নিশাৰ পূৰৱী, ছাঁ-জুইৰ পোহৰত আকৌ শৰাইঘাট, কায়কল্প* আদি কৰি তেওঁৰ একুৰিৰো অধিক উপন্যাস প্ৰকাশিত হৈছে। তেওঁৰ বেছিভাগ ৰচনাৰে সমল অসমৰ গ্ৰাম্য সমাজ। ভবেন্দ্ৰ নাথ শইকীয়াৰ দৰে এওঁৰ গল্পতো বৰ্ণনাৰ বাহুল্য আছে। কিন্তু অতি পৰিশীলিতভাৱে তেওঁ তাক আগবঢ়াই নিব পাৰে। অসমৰ বৈষ্ণৱ পৰিবেশৰ প্ৰতি আকুলতা গল্পৰ দৰে তেওঁৰ উপন্যাসতো আছে। তেওঁৰ গল্প-উপন্যাসত ঘোষা-পদৰ উদ্ধৃতি, সত্ৰৰ নিয়ম-কানুন, ফকৰা-যোজনাৰ বহুল প্ৰয়োগ আছে। ৰামধেনু আলোচনীত প্ৰকাশিত তেওঁৰ কিছু সংখ্যক গল্প হ'ল— 'আশামতীৰ দশা', 'ঈশ্বৰৰ পৃথিৱীত', 'হেমন্তৰ হিমে ধোৱা', 'সখা দামোদৰ', 'ভাওনা', 'গুৰুপৰ্ব', 'এৰাবাৰীৰ লেছেৰি' আদি। তেওঁৰ বহুতো ৰচনাত অসমীয়া গাঁৱলীয়া সমাজৰ ৰীতি-নীতিৰ পয়োভৰ দেখা যায়। সমাজৰ সৈতে যে লক্ষ্মীনন্দন বৰাৰ নিবিড় সম্পৰ্ক আছিল সেই ৰীতি-নীতিবোৰে তাৰেই প্ৰমাণ সূচায়। এইবোৰৰ লগতে গাঁৱলীয়া সমাজত চলি থকা অন্ধবিশ্বাস আৰু কু-সংস্কাৰৰ ভয়াৱহ ৰূপো তেওঁ গল্পৰ মাজেৰে প্ৰকাশ কৰিছে। এইবোৰৰ মাজেৰে গাঁৱলীয়া জীৱনৰ সহজ-সৰল ৰূপ তেওঁৰ গল্পত সযত্নে প্ৰকাশ পাইছে।

  কেইবাটাও বঁটাৰে পুৰস্কৃত লক্ষ্মীনন্দন বৰাই অসম সাহিত্য সভা অলংকৃত কৰিছিল। লেখক হিচাপে লক্ষ্মীনন্দন বৰা এতিয়াও সজীৱ হৈ আছে।

- **বিৰিঞ্চি কুমাৰ বৰুৱা ঃ** *অসম বুৰঞ্জী পুনৰ ৰচনাৰ সমস্যা, বৌদ্ধ শিষ্য আনন্দ, আধুনিক কবিতা প্ৰসঙ্গত* আদি প্ৰবন্ধেৰে *ৰামধেনুৰ* পাতত স্বাক্ষৰ ৰাখি যোৱা এগৰাকী শক্তিশালী লেখক বিৰিঞ্চি কুমাৰ বৰুৱা। তেওঁৰ প্ৰবন্ধসমূহৰ ভাষা আৰু গদ্যশৈলী উপন্যাসৰ দৰে

মনোগ্রাহী আৰু ব্যাখ্যাত্মক। বর্ণনাত জটিলতা নথকা, সর্বসাধাৰণে বুজিব পৰাকৈ সাৱলীল ভাষাত তেওঁ বক্তব্য বিষয় আগুৱাই লৈ যায়। ৰচনাত কোনো কঠিন শব্দ ব্যৱহাৰ নকৰাকৈ তেওঁ বর্ণনীয় বিষয়ক প্রাঞ্জলভাৱে আগবঢ়াই নিব পাৰে। অনাৱশ্যক দীঘলীয়া বাক্য প্রয়োগ তেওঁ সাধাৰণতে নকৰে। বিৰিঞ্চি কুমাৰ বৰুৱাৰ অসমীয়া ভাষা-সাহিত্য, সংস্কৃতি জগতৰ এগৰাকী প্রাতঃস্মৰণীয় ব্যক্তি। বিৰিঞ্চি কুমাৰ বৰুৱা প্রমুখ্যে সেই সময়ৰ কলকাতাত থকা প্রবাসী অসমীয়া ছাত্রসকলৰ প্রচেষ্টাত কলিকতা বিশ্ববিদ্যালয়ৰ বি.এ. আৰু আই.এ. শ্রেণীত অসমীয়া বিষয় অন্তর্ভুক্ত হৈছিল। অসমীয়া স্নাতকোত্তৰ শ্রেণীটোও ১৯৩৮ চনত খোলা হৈছিল আৰু বিৰিঞ্চি কুমাৰ বৰুৱাই তাত অধ্যাপনা কৰিছিল। তেওঁ কেবাখনো গ্রন্থ প্রণয়ন কৰিছিল। বীণা বৰুৱা ছদ্মনামত তেওঁ লিখিছিল *জীৱনৰ বাটত* নামৰ উপন্যাসখন আৰু ৰাস্না বৰুৱাৰ নামত লিখিছিল *সেউজী পাতৰ কাহিনী*। *ৰংঘৰ* আলোচনীখনেই বিস্তাৰিত ৰূপত *ৰামধেনু* আলোচনী ৰূপত প্রকাশ হৈ এটা যুগৰ সৃষ্টি কৰিবলৈ সক্ষম হৈছিল। বিৰিঞ্চি কুমাৰ বৰুৱাৰ প্রকাশিত অন্যান্য গ্রন্থৰাজি আছিল— *অসমীয়া ভাষা, অসমীয়া ভাষা আৰু সংস্কৃতি, বৌদ্ধ ধর্ম আৰু সাহিত্য, অসমীয়া কথা-সাহিত্য, কাব্য আৰু অভিব্যঞ্জনা, ভাৰত বুৰঞ্জী, বুৰঞ্জীৰ কথা* আদি। অসমীয়াৰ উপৰি ইংৰাজী ভাষাতো তেওঁৰ অগাধ ব্যুৎপত্তি আছিল। তেওঁৰ ইংৰাজী ভাষাৰ গ্রন্থসমূহ হ'ল— *A Cultural History of Assam*, *Assamese Literature*, *Studies in Early Assamese Literature*, *Modern Assamese Literature*, *History of Assamese Literature* ইত্যাদি। ভ্রমণৰ অভিজ্ঞতাৰে লিখা তেওঁৰ এখন গ্রন্থ হ'ল— ছুইজাৰলেণ্ড ভ্রমণ আৰু আমেৰিকা ভ্রমণ কালত লিখা চিঠিৰ ৰূপ *প্রফেছাৰ বৰুৱাৰ চিঠি*। তেওঁ সম্পাদিত গ্রন্থ *অঙ্কীয়া নাট* এখন সর্বোৎকৃষ্ট সম্পাদিত গ্রন্থ। ইয়াৰ উপৰি *অৰুণোদইৰ ধলফাট, বভ্রুবাহন আৰু তাম্রধ্বজৰ যুদ্ধ, মনসাকাব্য, শত্রুজয়, মধুমালতী* আদি কেবাখনো গ্রন্থ তেওঁ সম্পাদনা কৰিছিল। এখন নাটক আৰু চুটিগল্পৰ পুথি দুখনো তেওঁ বীণা বৰুৱাৰ নামত লিখিছিল। নাটকখন আছিল— *এবেলাৰ নাট*, চুটিগল্পৰ পুথি দুখন হ'ল— *আঘোণী বাই* আৰু *পট পৰিৱর্তন*। তদুপৰি ৰবীন্দ্র নাথ ঠাকুৰৰ *চিত্রাঙ্গদা*খনো বিৰিঞ্চি কুমাৰ বৰুৱাই একে নামেৰেই অসমীয়ালৈ অনুবাদ কৰিছিল। অসমীয়া সাহিত্য সংস্কৃতিক বিভিন্ন আৰু বিচিত্র দিশত সমৃদ্ধি কৰা বিৰিঞ্চি কুমাৰ বৰুৱাই ৰামধেনুৰ পৰৱর্তী যুগৰ লেখকসকললৈ অনুপ্রেৰণা যোগাই থৈ গৈছে।

- **সূর্য্য কুমাৰ ভূঞা ঃ** বুৰঞ্জী বিষয় লৈ প্রবন্ধ লিখা এগৰাকী স্বনামধন্য লেখক হ'ল সূর্য্য কুমাৰ ভূঞা। আজীৱন সাধনা আৰু একাগ্রতাৰে বুৰঞ্জী আৰু সাঁচিপতীয়া পুথিসমূহ বিজ্ঞানসন্মতভাৱে সম্পাদনা কৰি অসমীয়া সাহিত্যক টনকিয়াল কৰা কর্মযোগী পুৰুষ আছিল সূর্য্য কুমাৰ ভূঞা। তেওঁ আছিল একাধাৰে আগশাৰীৰ কবি, জীৱনীকাৰ, প্রবন্ধকাৰ, গৱেষক আৰু বুৰঞ্জী বিশাৰদ। তেওঁৰ বুৰঞ্জী বিষয়ক পুথিসমূহ হ'ল—

আহোমৰ দিন, শৰাইঘাটৰ সুবচনী, বুৰঞ্জীৰ বাণী, কোঁৱৰ বিদ্রোহ, ৰমণী গাভৰু, অসম জীয়ৰী আদি। কেবাখনো বুৰঞ্জীৰ সম্পাদনাও তেওঁৰ অন্যতম কীর্তি। সেইবোৰৰ ভিতৰত উল্লেখ্য বুৰঞ্জীকেইখন হ'ল— *কামৰূপ বুৰঞ্জী, পুৰণি অসম বুৰঞ্জী, অসম বুৰঞ্জী, তুংখুঙীয়া বুৰঞ্জী, ত্রিপুৰা বুৰঞ্জী, পাদশ্যাহ বুৰঞ্জী, কছাৰী বুৰঞ্জী, জয়ন্তীয়া বুৰঞ্জী* আদি। স্বর্গদেউ শিৱসিংহৰ ৰাণী ফুলেশ্বৰীৰ জীৱন আৰু লাচিত বৰফুকনৰ জীৱনী দুখন— *An Assamese NurJahan* আৰু *Lachit Barphukan and his Times* নামেৰে তেওঁ ইংৰাজীত প্রকাশ কৰে। ত্রিপদী তেওঁৰ তিনিটা বিবিধ বিষয়ৰ প্রবন্ধ সঙ্কলন। ভূঞাৰ একমাত্র কবিতা পুথি *নির্মালি* আৰু *পঞ্চমী* তেওঁৰ একমাত্র গল্প সঙ্কলন। সূর্য্য কুমাৰ ভূঞাৰ ভাষা সহজ-সৰল নহয়, কিছু পৰিমাণে ওজস্বী আৰু গম্ভীৰ। বক্তব্য বিষয় আঁৰ-বেৰ নোহোৱাকৈ প্রকাশ কৰিব পৰাটো তেওঁৰ লেখাৰ এটা বৈশিষ্ট্য। তেওঁৰ প্রবন্ধৰ বিষয় যিদৰে গম্ভীৰ তেনেদৰে ভাষাৰ ক্ষেত্রতো বর্ণনাৰ জোৰ আৰু বেগ পৰিলক্ষিত হয়। প্রকৃততে তেওঁৰ লেখাৰ বিষয়ৰ ভাষা বিষয় অনুগত। *ৰামধেনুত* প্রকাশিত তেওঁৰ দুটিমান প্রবন্ধ হ'ল— 'বাৰম্বাৰ কন্যা খোজে', 'শৰাইঘাট আছে', 'শৰাইঘাট নাই'। এই প্রবন্ধবোৰৰ মাজতো সূর্য্য কুমাৰ ভূঞাৰ ভাষাত এই বৈশিষ্ট্যবোৰ লক্ষ্য কৰা যায়।

- **হীৰেন গোহাঁই ঃ** ৰামধেনু যুগৰ শেষৰ ফালে কবি হিচাপে আত্মপ্রকাশ কৰা হীৰেন গোহাঁই জীৱনৰ বাবে কলাত বিশ্বাসী। তেওঁৰ কবিতাবোৰ সমাজ পৰিৱর্তনৰ হাতিয়াৰ স্বৰূপ। তেওঁৰ আদিভাগৰ কবিতাবোৰত আধুনিকতা আৰু নগৰীয়া জীৱনৰ ছবি দেখা যায়। কিন্তু তাৰ লগে লগে অসমীয়া কাব্য ক্ষেত্রত এটি নতুন কাব্যক চেতনাই আত্মপ্রকাশ কৰিছিল। বিষয়বস্তু আৰু প্রকাশভঙ্গীৰ মাজত এটা সুসংৱদ্ধ সমন্বয় ৰাখিবলৈ তেওঁ সততে যত্নপৰ আছিল। তেওঁৰ কবিতাত সমাজ-সচেতনতা, মননশীলতা, শঠতা-ভণ্ডামি আদিৰ বিৰোধিতা কৰা এগৰাকী ব্যক্তিৰ সবল মানসিকতা ফুটি উঠা দেখা যায়। হীৰেন গোহাঁইৰ পৰিচয় কবিতা বা সাহিত্যৰ অন্যান্য দিশতেই নহয়, তেওঁ এজন মৌলিক চিন্তাৰ অধিকাৰী বিশিষ্ট চিন্তাশীল লেখক। সাহিত্য-সমালোচনাৰ দিশতো হীৰেন গোহাঁয়ে এক বলিষ্ঠ পদক্ষেপ ল'ব পাৰিছিল। অসমীয়া সমালোচনা সাহিত্যক এক সুকীয়া ধাৰাৰে আগুৱাই নি সমালোচনা-সাহিত্যক নিটোল ৰূপ দিছিল এইগৰাকী চিন্তাবিদে। সাহিত্য-সমালোচনামূলক তেওঁৰ কিছু সংখ্যক গ্রন্থ হ'ল— *সাহিত্যৰ সত্য, বাস্তৱৰ স্বপ্ন, সৃষ্টি আৰু যুক্তি, সমাজ আৰু সমালোচনা, সাহিত্য আৰু চেতনা, কীর্ত্তন পুথিৰ ৰস বিচাৰ, বিশ্বায়তন, কবিতাৰ বিচাৰ আৰু নতুন সমালোচনা, উপন্যাসৰ আধুনিক সমালোচনা বন্দৰৰ কাল, সন্ধিক্ষণ, নৈৰাজ্য আৰু নির্মাণ, সাহিত্য, সত্তা আৰু সাধনা, অসমীয়া জাতীয় জীৱনত মহাপুৰুষীয়া পৰম্পৰা* আদি। তেওঁৰ সমালোচনামূলক পুথিসমূহ গভীৰ বিষয়ৰ হ'লেও সাধাৰণ পাঠকে বুজিব পৰা বিধৰ। কাব্যিব ভাষাৰ ব্যৱহাৰ, ৰূপক আৰু উপমা আদিৰ অর্থঘন প্রয়োগ আদিৰে তেওঁৰ গদ্যশৈলী সাৱলীল।

এক গণতন্ত্রপ্রেমী, সমাজ-হিতৈষী, মানৱ-দৰদী সত্তাৰে সুবিশাল ব্যক্তিত্বৰ অধিকাৰী এইগৰাকী ব্যক্তিয়ে ৰাজহুৱা কামত সদায় অগ্রণী ভূমিকা গ্রহণ কৰি আহিছে। ৰাজহুৱা উন্নয়নৰ প্রতি থকা আগ্রহৰ কথা তেওঁৰ অন্যান্য গ্রন্থসমূহত ফুটি উঠিছে। *ৱং শিঙা, খং শিঙা, তেজৰ আখৰে লিখা, শব্দভেদী বাণ, স্বাধীনতা* আদিত তেওঁৰ সেই মনোভাৱ স্পষ্ট হৈ ধৰা দিছে। ইংৰাজী ভাষাতো তেওঁ কেইবাখনো গ্রন্থ প্রণয়ন কৰিছে। সেই গ্রন্থসমূহৰ ভিতৰত— *On the Present Movement in Assam*, *Assam: A Burning Question*, *Aspects of Early 19th Century Bengalee Culture* আদি উল্লেখযোগ্য।

সাংবাদিক হিচাপেও হীৰেন গোহাঁইৰ এক সুকীয়া পৰিচয় আছে। সাংবাদিক হিচাপে নিষ্ঠাৱান, সত্যসন্ধানী কিন্তু জনগণৰ পক্ষত। সাংবাদিক হিচাপে সকলো দিশ নৈর্ব্যক্তিকভাৱে পর্যালোচনা কৰি তেওঁ সত্য উদ্ধাৰৰ চেষ্টা কৰি। তেওঁ সম্পাদনা কৰা পত্রিকাসমূহ হ'ল— *নতুন পৃথিৱী, পদাতিক, কলাখাৰ* আৰু *নতুন পদাতিক*। এগৰাকী মৌলিকতাসম্পন্ন, চিন্তাগধুৰ আৰু ভাৱোদ্দীপক প্রবন্ধ লেখক হিচাপে হীৰেন গোহাঁয়ে বর্তমান কলমৰ লগত সম্পর্ক ৰক্ষা কৰি আছে। অসমৰ জনগণ, মাটি আৰু পানীৰ লগত তেওঁৰ অবিচ্ছিন্ন সম্পর্ক সেই কথা সকলোৱে একেমুখে স্বীকাৰ কৰিব।

অগ্রগতি নিৰীক্ষণ

প্রশ্ন নং ৪ ঃ ৰামধেনু যুগৰ কেইগৰাকীমান প্রবন্ধ লেখকৰ প্রবন্ধবিলাকৰ সামাজিক গুৰুত্ব সম্পর্কে আলোচনা কৰক।

(১৫০টা শব্দৰ ভিতৰত)

এইসকলৰ উপৰি মহেন্দ্র বৰা, সর্বেশ্বৰ ৰাজগুৰু, নন্দ তালুকদাৰ, সর্বানন্দ ৰায়, লীলা গগৈ, অমলেন্দু গুহ, নৰেশ ৰাজখোৱা, দুর্গেশ্বৰ শর্মা আদি অনেক খ্যাতিমান লেখকে ৰামধেনু আলোচনীত কেবাটাও গুৰুত্বপূর্ণ প্রবন্ধ প্রকাশ কৰিছিল। মহেন্দ্র বৰা এজন সফল কবি আৰু সমালোচক। বিশেষকৈ পৰম্পৰাৰ শিকলি ছিঘি যেতিয়া নতুন কবিতাই বাট বুলিছিল, সেই সময়ত আধুনিক কবিতাক লৈ কিছু দুর্বোধ্যতা, বিতর্ক আদি চলিছিল। ঠিক সময়তে পাশ্চাত্য সাহিত্যৰ ভাৱ-আদর্শৰ লগত অসমীয়া কবিতা আৰু সাহিত্যৰ পৰিচয় কৰাবলৈ বৰাৰ দৰে সমালোচকসকলে অগ্রণী ভূমিকা গ্রহণ কৰিছিল। মহেন্দ্র বৰাৰ কবিতাৰ দৰে প্রবন্ধৰ ভাৱ-ভাষাও সাৱলীল। অসমীয়া সাহিত্যত 'জাতিস্মৰ' কবি ৰূপে খ্যাত মহেন্দ্র বৰাই সমাজৰ বিভিন্ন দিশক লৈ কবিতা ৰচনা কৰিছিল। তেওঁৰ কবিতাত আছে আশাৰ বতৰা, প্রেম, মৃত্যু, প্রকৃতি সকলোকে তেওঁ কবিতাৰ যোগেদি চমকপ্রদভাৱে তুলি ধৰিছে। আঙ্গিকৰ ফালৰ পৰাও মহেন্দ্র বৰাৰ কবিতাৰ এটা সুকীয়া মাদকতা আছে। কবিতাৰ দৰে গদ্য ৰচনাৰ যোগেদিও তেওঁ সফলতা লাভ কৰিছে।

পুৰণি সাহিত্যৰ প্ৰতি প্ৰীতি লক্ষ্য কৰা যায় বেণুধৰ ৰাজখোৱাৰ প্ৰবন্ধত। তেওঁৰ ৰচনাৰীতি সহজ-সৰল, কিন্তু ওজস্বী গুণেৰে ভৰা। *ৰামধেনুত* প্ৰকাশিত তেওঁৰ দুটিমান প্ৰবন্ধ হ'ল— 'পুৰণিত এভুমুকি', 'অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যৰ গোটাচেৰেক কথা' আদি। তেওঁৰ ৰচনা অসমকেন্দ্ৰিক। ভাষাৰ শক্তিশালী ৰূপ তেওঁৰ ৰচনাত দেখিবলৈ পোৱা যায়।

ৰামধেনু আলোচনীখন চাৰিজন সম্পাদকৰ পৰিচালনাত কেবাবছৰ ধৰি চলিছিল। এই সম্পাদকসকলৰ তত্ত্বাৱধানত আলোচনীখনে অসমীয়া সাহিত্যক আগবাঢ়ি যোৱাত ভালেখিনি সহায় কৰিছিল। *ৰামধেনুৱে* অসমীয়া সাহিত্যৰ বাতাবৰণত আৰু আধুনিক সাহিত্যক এই বাতাবৰণৰ সৈতে পৰীক্ষামূলকভাৱে আগবাঢ়ি যোৱাত ভালেখিনি সহায় কৰি যোৱাৰ মূলতে আছিল ইয়াৰ লেখক-লেখিকাসকল। সীমাবদ্ধ পাঠ্যক্ৰমৰ প্ৰয়োজনত আটাইবোৰ লেখক-লেখিকাৰ ৰচনাক সমমূল্য দিব পৰা হোৱা নাই। সেইবাবে সেইসকল লেখক-লেখিকাৰ নামহে মাত্ৰ উল্লেখ কৰা হ'ল। *ৰামধেনুক* বিকাশ, বিস্তাৰ আৰু আগুৱাই যোৱাত সহায় কৰা এইসকল লেখক-লেখিকা হ'ল— যদু বৰপূজাৰী, বিনোদ শৰ্মা, গোবিন্দ প্ৰসাদ শৰ্মা, নগেন শইকীয়া, মেদিনী চৌধুৰী, অতুলানন্দ গোস্বামী, বীৰেশ্বৰ বৰুৱা, ৰোহিণী কুমাৰ কাকতি, লুম্মেৰ দাই, নিৰোদ চৌধুৰী, ইমৰান শ্বাহ, ছাইদুল ইছলাম, অপূর্ব শৰ্মা, ভুৱন মোহন দাস, বন্দনা দুৱৰা, প্ৰেমধৰ ৰাজখোৱা, মিহিৰকান্ত বৰুৱা, প্ৰবীণ ফুকন, ৰত্ন ওজা, বিশ্বেশ্বৰ হাজৰিকা, কমলা দাস, জোনালী বৰুৱা, ৰাজীৱ ৰাজখোৱা, ত্ৰৈলোক্য নাথ গোস্বামী, ৰাধিকামোহন ভাগৱতী, দীপালী বৰা, প্ৰবোধ চন্দ্ৰ গোস্বামী, প্ৰভাত গোস্বামী, কুমুদ গোস্বামী আদি।এই লেখকসকলে স্বকীয় প্ৰতিভাৰে নিজ নিজ ৰচনাৰে *ৰামধেনুৰ* সৌষ্ঠৱ বঢ়াই তুলিছিল। স্থানাভাৱত সেইসকল লেখকক সুকীয়া সুকীয়াকৈ আলোচনা কৰিব পৰা নগ'ল। পূৰ্বৱৰ্তী সাহিত্যই পৰৱৰ্তী সাহিত্য সৃষ্টিৰ ক্ষেত্ৰত বিশেষ অৰিহণা আগবঢ়ায়। এই কথা সকলোৰে স্বীকাৰ্য যে পূৰ্বৱৰ্তী আলোচনীৰ প্ৰতিষ্ঠিত কেইবাজনো লেখকে *ৰামধেনু* আলোচনীতো তেওঁলোকৰ সৃষ্টিকৰ্ম অব্যাহত ৰখাৰ দৰে ৰামধেনু যুগৰো কেইবাগৰাকী স্বনামধন্য লেখকে পৰৱৰ্তী যুগতো তেওঁলোকৰ ৰচনাৰ ধাৰা অব্যাহত ৰাখিছে। ৰামধেনু যুগৰ লেখকসকলৰ ৰচনাত এইদৰে সেই যুগৰ সাহিত্য বাঙ্ময় ৰূপত ধৰা দিছে।

১০.৪ অধ্যায়টিৰ পৰা আমি কি শিকিলোঁ

- অধ্যায়টিৰ পৰা ৰামধেনু যুগৰ লেখকসকলৰ বিষয়ে জনা গ'ল।
- ৰামধেনু যুগৰ সাহিত্যিকসকলৰ শ্ৰেণী বিভাজন কৰি তেওঁলোকক কবি, চুটিগল্প লেখক, প্ৰবন্ধ লেখক, অনুবাদক, পত্ৰলেখক আদি পৰ্যায়ত চিনাক্ত কৰা হ'ল।
- আধুনিক কবি, কবিতা আৰু কবিতাৰ বৈশিষ্ট্য সম্পৰ্কে আলোচনা কৰা হ'ল। আধুনিক কবিসকলৰ কবিতাত প্ৰতীক, যুগোপযোগী চিত্ৰকল্প, ভাষা, আঙ্গিক আদিৰ প্ৰয়োগ সম্পৰ্কে আলোচনা কৰা হ'ল।

- গল্পকাৰসকলৰ চুটিগল্পৰ বিষয়বস্তু, চৰিত্ৰ, ৰচনাৰীতি সম্পৰ্কে আলোচনা। আলোচনী আশ্ৰয়ী চুটিগল্পৰ ক্ষেত্ৰখনত *ৰামধেনুৰ* গল্পকাৰসকলৰ সমাজ-সচেতনতা, হাস্যৰস, অস্তিত্ববাদী ধাৰণা আদিৰ সুকীয়া আলোচনা আগবঢ়োৱা হ'ল।
- লেখকসকলৰ ৰচনাৰ বাহুল্য, সংক্ষিপ্ততা, স্পষ্টতা, শিষ্টতা, বিশিষ্টতাৰ আলোচনা ৰামধেনু যুগৰ লেখকসকলৰ অধিকাংশই পৰৱৰ্তী কালৰ পৰিস্থিতিৰ সৈতে খাপ খুৱাই নিজৰ অস্তিত্ব কিদৰে বজাই ৰাখিছে সেই বিষয়ৰ আলোচনা কৰা হ'ল।
- ৰামধেনু যুগৰ লেখকসকলে নতুন শৈলীৰে বাস্তৱ চিত্ৰ ৰূপায়ণত মনোনিৱেশ কৰিছিল; আধুনিক জীৱন আৰু জগত সম্পৰ্কে চিন্তা-চৰ্চা কৰি আধুনিক সাহিত্য চৰ্চাত মনোনিৱেশ কৰিছিল, সেই বিষয়ৰ আলোচনা কৰা হ'ল।
- ৰামধেনু যুগৰ কেইবাগৰাকী মহিলা লেখকৰ ৰচনাৰ বিষয়ে জনাৰ সুবিধাৰ লগতে তেওঁলোকৰ ৰচনাৰ বিষয়, চৰিত্ৰ, মনস্তাত্ত্বিক দিশ, নাৰীৰ মৰ্মবেদনা, কাৰিকৰী কৌশল আদিৰ আলোচনা কৰা হ'ল।
- পূৰ্বৰ আলোচনী আদিত ইতিমধ্যে লিখি প্ৰতিষ্ঠিত হোৱা কেবা গৰাকী লেখকে ৰামধেনু যুগকো সমৃদ্ধ কৰি পৰৱৰ্তী যুগলৈকে সাহিত্য ৰচনাৰ ধাৰা অব্যাহত ৰাখিলে। প্ৰতিটো যুগতে তেওঁলোকে নিজৰ সাহিত্য-চৰ্চাৰ সমল উলিয়াই লৈ নিজৰ সৃষ্টিকৰ্ম সুগম কৰি ল'ব পাৰিছিল।
- ৰামধেনু যুগৰ লেখক-লেখিকাসকল সামাজিকভাৱে দায়বদ্ধ আছিল। যুদ্ধোত্তৰ যুগৰ সমাজখনক লৈ তেওঁলোক অতি সচেতন আছিল আৰু নিজ নিজ ৰচনাত সমাজৰ অশুভ শক্তিৰ বিৰুদ্ধে তেওঁলোক সৰৱ হৈ উঠিছিল।

১০.৫ অধিক জানিবলৈ

১) চেতিয়া, তোষেশ্বৰ (সম্পা.) (১৯৮৮) ঃ *প্ৰগতিশীল সাহিত্য-সমীক্ষা* (১ম প্ৰকাশ); নতুন সাহিত্য পৰিষদ।

২) ঠাকুৰ, প্ৰাপ্তি (২০০৮) ঃ *ৰামধেনুৰ চুটিগল্প ঃ বিচাৰ আৰু বিশ্লেষণ*; ভৱানী বুক্‌ছ, ভৱানী অফছেট প্ৰাইভেট লিমিটেড, প্ৰকাশন গোট।

৩) দাস, বিনীতা (২০১৫) ঃ *আৱাহন আৰু ৰামধেনুৰ চুটিগল্প*; পূৰ্বায়ন প্ৰকাশন।

৪) নাথ, ভনিতা (সম্পা.) (২০১৭) ঃ *আধুনিক অসমীয়া কবি আৰু কবিতা ঃ ৰামধেনুৰ পৰা সাম্প্ৰতিকলৈ*; পূৰ্বায়ন প্ৰকাশন।

৫) বৰগোহাঞি, হোমেন (সম্পা.) (১৯৯৩) ঃ *অসমীয়া সাহিত্যৰ বুৰঞ্জী* (ষষ্ঠ খণ্ড); আনন্দৰাম বৰুৱা ভাষা-কলা-সংস্কৃতি সংস্থা।

৬) বৰুৱা, বীৰেশ্বৰ (১৯৮৭) ঃ *ৰামধেনু আৰু পৰৱৰ্তী কাল*; গুৱাহাটী ঃ বীণা লাইব্ৰেৰী।

৭) শইকীয়া, চন্দ্রপ্রসাদ (সম্পা.) (১৯৯৮) ঃ *অসমৰ বাতৰি কাকত-আলোচনীৰ ডেৰশ বছৰীয়া ইতিহাস*; গুৱাহাটী ঃ জয়ন্তী উদ্‌যাপন সমিতি।

৮) শইকীয়া, নগেন (সম্পা.) (২০০৭) ঃ *বীৰেন্দ্র কুমাৰ ভট্টাচার্য্যৰ ৰামধেনুৰ সম্পাদকীয়*; ডিব্রুগড় ঃ বনলতা।

৯) শর্মা গোস্বামী, প্রণতি; শর্মা, অনিল (সম্পা.) (প্রথম খণ্ড, ২০০৩) (দ্বিতীয় খণ্ড, ২০০৫) ঃ *কুৰি শতিকাৰ কুৰিজন বিশিষ্ট অসমীয়া*; নলবাৰী ঃ জার্ণাল এম্প'ৰিয়াম।

১০.৬ অগ্রগতিৰ খতিয়ান (কৰল ৰূপৰেখা)

১নং প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ চৈয়দ আব্দুল মালিক... ...ৰামধেনু যুগৰ বিশিষ্ট লেখক... ...*আৱাহন* আলোচনীতে প্রতিষ্ঠা লাভ কৰিছিল তেওঁৰ গল্প, উপন্যাসৰ চমু আভাস... ...*আৱাহন* আৰু *ৰামধেনুৰ* সেতু স্বৰূপ... ...ৰচনাৰীতি... ...কাব্যিক ভাষা শৈলী... ...চৰিত্রৰ বিচিত্রতা... ...আঙ্গিকৰ অভিনৱত্ব... ...সমাজ সচেতনতা... ...দৰিদ্র আৰু পীড়িত লোকৰ ছবি।

২নং প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ গল্পকাৰ হিচাপে মহিম বৰা... ...তেওঁৰ কেইটিমান গল্পৰ চমু আভাস — বিষয়বস্তু... ...আঙ্গিকৰ উপস্থাপন... ...চিত্রগল্পৰ আভাস আৰু গল্পবোৰত তাৰ প্রয়োগ সম্পর্কে আলোচনা।

৩নং প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ ৰামধেনু যুগৰ উল্লেখযোগ্য মহিলা লেখিকা... ...স্নেহ দেৱী, নিৰুপমা বৰগোহাঞি, মামণি ৰয়ছম গোস্বামী, প্রবীণা শইকীয়া, অণিমা দত্ত আদিৰ গল্প... ...উপন্যাস, অনুবাদ আদিৰ আলোচনা... ...বৈশিষ্ট্য... ...বিষয়বস্তু নির্বাচন... ... সমাজকেন্দ্রক... ...নাৰীকেন্দ্রিক ... ...মনস্তত্ত্ব... ...মানৱীয় আবেদন আদিৰ আলোচনা ৰচনাৰ আলমত।

৪নং প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ ৰামধেনু যুগৰ কেবাগৰাকী প্রবন্ধ লেখক নির্বাচন কৰি তেওঁলোকৰ প্রবন্ধ... ...প্রবন্ধৰ বিষয় আদি উল্লেখ কৰিব। লঘু... ...গুৰু... ...হাস্যৰসাত্মক... ...ব্যঙ্গ... ...ৰাজনৈতিক মতাদর্শ, গদ্যৰীতি ভাষা আদি আলোচনা কৰিব। প্রবন্ধবোৰৰ সামাজিক প্রভাৱ সম্পর্কে মতামত আগবঢ়াব।

১০.৭ আৰ্হি প্রশ্ন

প্রশ্ন ১ ঃ ৰামধেনু যুগক গৰিমামণ্ডিত কৰা সাহিত্যিকসকলৰ বিষয়ে আলোচনা কৰক।

প্রশ্ন ২ ঃ ৰামধেনু যুগৰ সাহিত্যিকসকলৰ নতুন দৃষ্টিভঙ্গী আৰু সাহিত্যিক বিচাৰধাৰা সম্পর্কে বিশ্লেষণ আগবঢ়াওক।

প্ৰশ্ন ৩ ঃ "ৰামধেনু যুগৰ কবিসকলে আধুনিক অসমীয়া কবিতাৰ এক নতুন ৰূপ নিৰ্মাণ কৰিলে।"
—ইয়াৰ এটি সমীক্ষাত্মক আলোচনা আগবঢ়াওক।

প্ৰশ্ন ৪ ঃ ৰামধেনু যুগৰ কেইগৰাকীমান গল্পকাৰৰ গল্প নিৰ্মিতি সম্পৰ্কে বহলাই ব্যাখ্যা কৰক।

প্ৰশ্ন ৫ ঃ ৰামধেনু যুগৰ প্ৰবন্ধ লেখকসকলৰ প্ৰবন্ধৰ ভাৱ-ভাষা আৰু চিন্তাৰ বিষয়ে বহলাই বৰ্ণনা কৰক।

*** ***** ***